

«За 15 хвилин я вже був у Вінниці...»

— Я таке бачив лише в кіно. Мене везли з сиренами і мигалками, а всі автомобілі нам давали дорогу. Вже через 15 хвилин лікарі робили мені операцію на серці в обласному центрі кардіології. Я б ніколи не подумав, що таке може статися саме зі мною, — розповідає жмеринчанин Василь, якому медики Жмеринської станції екстреної медичної допомоги, в прямому сенсі слова, подарували нове життя.

Чоловік вражений професіоналізмом наших лікарів, швидкістю їхній та людяністю, просить подякувати керівнику бригади, фельдшеру Анатолію Дремуху, водію Віктору Хорому та фельдшеру Марії Нуцій. «Це не просто люди, віддані своїй професії, це справжні супергерої, про яких не показують в кіно, але вони на це заслуговують!».

Гострий коронарний синдром, або по-народному інфаркт міокарда — саме цей діагноз одразу побачив у пацієнта фельдшер невідкладних станів Анатолій Дремух.

— Я вже з порогу побачив, що це мій клієнт, і треба діяти негайно! Звісно, пацієнту про інфаркт ми не казали ні слова, але доки надавав першу допомогу, передавав кардіограму і дані до обласного центру кардіології в місті Вінниці, а вони вже готувалися до операції, — розповідає фельдшер із 38-річним стажем роботи Анатолій Дремух.

А далі все дійсно було, як в кіно. Медики допомогли зібрати речі, закрили будинок і на всій можливій швидкості прямували до Вінниці.

— Він дійсно міг ще жартувати. Казав, що зачухався ніс, і я розумів,

що це хороший показник, тіло в тонусі. Ми повинні врятувати життя 51-річного чоловіка. Я йому жартома ще відповів: якщо ніс чухається, то буде ще привід відсвяткувати. На щастя, все вдалося зробити вчасно. Звужену судинку швидко розширили завдяки стентуванню. Ми виграли в часі, бо він вчасно викликав швидку, — акцентує фельдшер.

— Я була на роботі, чоловік вдома був сам. Він зателефонував мені і каже, що трохи серце поколює. Каже, зараз візьму корвалол і все пройде.. — розповідає дружина Тетяна, — Але ж хто міг подумати, що це може бути інфаркт! Ми вражені людяністю і професіоналізмом наших лікарів. Анатолій Дремух сам зібрал сумку, взяв одяг, рушник, необхідні речі, закрив будинок і разом зі своєю бригадою доставив чоловіка до Вінниці. Нам зателефонували вже з обласного кардіологічного центру і повідомили, що все добре, він під наглядом, операція пройшла успішно!

А далі ми були ще більше приспівлені, адже за операцію нам не довелось платити! Держава компенсує ці витрати, і все зробили безкоштовно. Ми цирко дякуємо справжнім професіоналам, нашим лікарям. Передати наші емоції словами просто неможливо. Хай добро повертається сторицею! — говорить дружина врятованого.

Від себе хочу додати, що у нашій громаді, як і в Україні, дійсно найкращі лікарі і медичні працівники, які віддані своїй професії і людям. До війни колектив медиків Жмеринської станції екстреної медичної допомоги завжди здобував першість в обласних змаганнях серед медиків, ми постійно отримуємо відчутні відгуки від жителів громади на адресу медиків і головного лікаря Тетяни Кузьміної, а останні два роки частина медиків стали на захист України і нашої свободи.

Яна СЛАДКОВСЬКА
місто Жмеринка

Будинки для переселенців

В Агрономічній, Ладижинській та Хмільницькій громадах нашої області розпочнеться втілення проекту «Покращення житлових умов для внутрішньо переміщених осіб». В рамках проекту планується будівництво житла для осіб, які постраждали від війни.

Меморандум про співпрацю у межах цього проекту підписали Віцепрем'єр-міністр України Ірина Вещук та голова представництва Міжнародної організації з міграції (МОМ) в Україні Алессія Скіавон. Громади, які обрані для участі в проекті, відповідали певним критеріям: відносно кількість внутрішньо переміщених осіб порівняно з населенням, наявність земельних ділянок для будівництва, можливості для працевлаштування та наявність соціальної інфраструктури.

Починаючи з 2022 року, за ініціативою МОМ, за участі відповідних громад проведено підготовчі роботи, включаючи розробку проектно-кошторисної документації та планів, а також навчання з управління доходами від оренди житла. У Вінницькій області планується зведення понад 400 квартир. Також у планах на 2024-2025 роки передбачена реконструкція існуючих житлових об'єктів.

Вінницька обласна рада активно підтримує громади області в їхніх зусиллях співпраці з міжнародними донорами та забезпечення правильної комунікації, а також у підготовці супровідних документів для участі в міжнародних заходах. Подяка за підтримку висловлюється міжнародним партнерам, зокрема, уряду Німеччини та Міжнародній організації з міграції, які з перших днів війни активно реалізовують проекти в області.

I-VIN.INFO

Військовим 148 артилерійської бригади десантно-штурмових військ ЗСУ передали авто

Для підсилення військових 148 артилерійської бригади десантно-штурмових військ ЗСУ передали авто Ford Ranger.

Про це повідомив начальник ОВА Сергій Борзов.

Десантники перебувають у «княгарячіших» місцях фронту.

«ДШВ — завжди перші! Знищують ворога та його техніку, щодня відбивають атаки окупантів. Дякую нашим мужнім воїнам за вірність присязі! Повертайтесь живими з кожного бойового завдання! Дякую кожному і кожній, хто допомагає і підтримує наших військових! Слава Україні! Разом до ПЕРЕМОГИ!» — підкреслив очільник області.

Перемоги вінничан у Krakow

Минулими вихідними у колишній польській столиці відбувся XI Міжнародний турнір «Під Вавелем» за участі 550 спортсменів з різних країн Європи, а також Азербайджану й Ізраїлю. Вінницю зі страйків на акробатичній доріжці представляли дев'ять учасників, а зі спортивної акробатики — п'ятеро. І практично всі вони виступили успішно.

Під керівництвом тренерів Людмили Банникової та Ірини Пінчук переможцями стали Діана Кравчук

та Анастасія Обертинська. Срібна нагорода — в Олександра Коблянського, бронзові — в Анастасії Коцу, Максима Белінського, Олександра Шмаяла. Щодо спортивної акробатики, то вихованці Валентини Ровенчак Даніїл Мазепа та Олександр Іваненко піднялись на найвищу сходинку п'єдесталу, а друге місце в жіночої групі у складі: Катерина Підкожна, Маргарита Антощук, Аліса Борщівська. Безперечний успіх наших земляків!

Василь ГРОМОВИЙ

3 питань реклами
звертайтесь
за телефоном
066-895-30-93

Знов у жалобі Ладижинська громада

7 березня тут провели в останню дорогоу геройчного захисника — старшого бойового медика, молодшого сержанта Збройних Сил України Сергія Геннадійовича Лисянського.

«Його в місті знали всі. Добрий та чуйний, лікар, який від Бога мав дар зцілювати та рятувати, відважний та сміливий воїн — саме таким був Сергій Геннадійович, — зазначили на сторінці міської ради. — На йогорахунку сотні врятованих людей — і в цивільному житті, і на фронті. Він палко любив життя та свою професію і прагнув передати свої знання іншим бойовим медикам, аби якомога більше захисникам мали шанс на спасіння».

Попри поранення, складнощі й жахи передової, Сергій Лисянський не полишив свого покликання, до останнього віддаючи себе справі свого життя — порятунку людей.

І коли він відійшов у вічність, ця непоправна та болюча втрата врашила кожного жителя громади...

Трауруна церемонія прощання з лікарем-захисником відбулася на

площі Фонтанів. Від імені громади співчуття дружині, дітям, сестрі, рідним, близьким та друзям загиблого Героя висловила заступниця міського голови Ладижина Людмила Бучко.

Світла і вічна пам'ять відважному воїну, лікарю від Бога, Герою-захиснику Сергію Геннадійовичу Лисянському.

Поліг за Україну

За незалежність та волю нашої держави загинув ще один її славний син — 42-річний житель села Костянтинівка Турбівської громади Віталій Володимирович Пидосич.

«Обірвалося життя стрільця 2 стрілецького відділення 3 стрілецького взводу 7 березня 2024 р. під час виконання бойового завдання із захисту Батьківщини поблизу населеного пункту Лиман Перший Харківської області, внаслідок ворожих скидів з БПЛА на бойові позиції, де Захисник отримав поранення, несумісне з життям», — повідомив Турбівський селищний голова Ігор Соць.

Віталій Пидосич віддав життя заради України, і подвиг Воїна не забудеться у віках. Висловлюємо щирі співчуття родині, друзям, по-

братимам Героя.

Доземний уклін і вдячність полеглуому Захиснику за жертвний подвиг в ім'я свободи України! Вічна пам'ять...

Провели в останню путь відважного сапера

Олександр Мисан став на захист України понад рік тому. Воював у складі 21-ї окремої механізованої бригади, був командиром підрозділу саперів. Нагороджений медаллю «За відвагу». Загинув унаслідок ворожого мінометного обстрілу позицій 23 лютого 2024 року поблизу с. Терни Донецької області.

Вдома на нього чекали дружина з двома синочками, мама та сестра...

Народився Олександр у Вінниці 17 жовтня 1982 року. Після закінчення 8-ї школи здобув фах кабельника-спайника у тодішньому Вінницькому вищому професійному училищі № 4. Однак життя присвятив цікавій справі, тонкощі якої пе-рейняв у свого батька.

«Олександр копав криниці й обожнював свою роботу. Можливість подарувати людям воду приносila чоловіку велику радість. Плоди його праці можна побачити у різних куточках Вінницької області й не лише. А найбільше гордився колодязями, облаштування яких вимагало від нього неймовірних зусиль. Так, у селі Кліщів, щоб дістатися води, йому довелося все літо вгрizатися відбійним молотком у камінь, заглибившись

на 48 метрів. Є така важка криниця у Вінниці — на вулиці Соняшниковій, 5. За неймовірні труди люди на ній встановили табличку з іменем Олександра», — розповіла дружина Героя.

Церемонія прощання з полеглим сапером Олександром Мисаном відбулась 9 березня, вічний спочинок він знайшов на Алеї Слави Сабарівського кладовища.

Хай навіки славиться ім'я Героя. Щирі співчуття його рідним і близьким.

Навіки молоді Герої-вінничани

Вінницька громада 7 березня знову проводжала в останню дорогу двох полеглих захисників — Володимира Полтаракова і Тараса Адамчука.

Володимир Полтараков народився 19 листопада 1991 р. у Вінниці. Закінчив школу №33, потім Козятинське училище залізничного транспорту за спеціальністю «Електромонтер контактної мережі». До повномасштабного вторгнення працював у Вінницькій транспортній компанії, звідки торік за власним покликом мобілізувався до війська. Захищав Україну в складі в/ч 3028 Національної гвардії України. Був з'явівцем у боях на Донеччині, кулеметником — на Запоріжжі. Загинув Володимир Полтараков 2 березня 2024 року поблизу с. Вербове Пологівського району. Йому навічно залишилось 32 роки...

«Володимир пішов на війну слідом за своїм молодшим братом. Він по життю був оптимістом, ніколи ні на що не скаржився. Навіть «на нулі» зберігав позитивний настрій. Говорив, що це така робота, і найкращою винагородою за неї буде Перемога України, — розповіла мама полеглого Героя пані Олена. — За сумілінне виконання бойових завдань та виявленій героїзм Володимир мав подяки та грамоти від командування частини. Та-кож був удостоєний відзнаки

**ПОЛТАРАКОВ
ВОЛОДИМИР СЕРГІЙОВИЧ**

**АДАМЧУК
ТАРАС ЮРІЙОВИЧ**

рою людиною, любив життя і вмів дарувати радість.

«Тараса любили всі. Він був дуже різносторонньою особистістю. Мав тонке почуття гумору, тож у студентські роки захопився КВК. Багато виступав із командою вишу. Також свого часу займався бальними танцями, добре грав на цимбалах, а ще опанував гру на барабані, — розповідає мама загиблого Героя пані Лідія. — Він завжди був у вірі подій Вінниці, мав багато друзів та вмів дружити... Був вірним, справжнім, щирим...»

Вічна пам'ять та слава Героям! Схиляємо голови та щиро співчуваємо рідним і близьким.

За інформацією Вінницької міської ради

Півтора року надій і чекання

Сотні вінничан 6 березня живим коридором зустрічали полеглого Героя Андрія Липовецького, який нарешті повернувся додому на щілі. Його дружина та двоє дітей до останнього сподівалися, що їхня найдорожча людина всі ці півтора року перебуває у ворожому полоні й незабаром повернеться додому...

Народився Андрій Липовецький 1978 р. у Вінниці. Навчався у 12-й школі, закінчив професійно-технічне училище і Тернопільський економічний університет. Працював економістом, потім був приватним підприємцем.

Добровільно долучився до лав ЗСУ на початку повномасштабного вторгнення. Захищав Україну у званні старшого сержанта у 57-й окремій мотопіхотній бригаді ім. кошового отамана Костя Гордієнка. Брав участь у боях на Донецькому та Херсонському напрямках.

Останній раз виходив на з'явок із рідними 4 вересня 2022 року. Відтоді вважався зниклим

безвісти. Надію вселяла інформація від побратима, який нібито зустрічав вінничанина у ворожому полоні...

Але дива не сталося. Тест ДНК зруйнував усі сподівання та пітвєрдив, що наш земляк Андрій Липовецький загинув півтора року тому поблизу села Безіменне на Херсонщині.

Рідні згадують, що Андрій надзвичайно любив дітей і дружину, завжди підтримував маму.

«До останнього не вірив у можливість повномасштабного вторгнення росії в Україну. 24 лютого — день його народження — став для нього гірким днем безповоротного руйнування ілюзій, коли з очей спала пелена, — розповіла дружина полеглого Героя Тетяна. — Чоловік сприйняв цей напад як ніж у спину, тож і одразу вирішив стати на захист рідної землі. Вважав, що від його внеску в боротьбу з ворогом залежить, чи доведеться нашим дітям скуштувати солдатської каші»...

Чин поховання Героя Андрія Липовецького відбувся в батьківському домі на Вінницьких Хуторах. Поховали воїна на місцевому кладовищі. Йому навікі 44...

Вічна пам'ять і слава геройчному захисникові. Щирі співчуття його рідним і близьким.

Життя захисника обірвалося 7 березня

Наш земляк Анатолій Дячук став на захист України навесні 2022 року. Виконував бойові завдання у лавах військової частини А3160, де опанував саперну справу. Загинув 7 березня цього року в районі Покровська Донецької області. Він у тепер навіки 45...

Вінничанин Анатолій Анатолійович Дячук народився 7 жовтня 1978 року. Закінчив 20-ту школу, Вище художнє професійно-технічне училище №5, пройшов строковий вишкіл в армії. Проте залишався цивільною людиною. До великої війни спробував себе у різних професіях та працював на різних підприємствах.

Створив сім'ю, в якій разом із дружиною виховував двох дітей: 13-літньою донечку та 5-річного синочка.

«Анатолій не лише вмів, а й любив усе робити своїми руками. Ось і хату побудував разом із батьком, і паркан добrotний поставили. Здавалося б, живи і радуйся... Втім, віна забрала його у нас, — каже дружина полеглого Героя пані Марина. — Чоловік був дуже життєрадісним, його щирість приваблювала людей. Він мав багато друзів, які його поважали та цінували...».

Церемонія прощання з Анатолієм Дячуком відбулась 11 березня, поховали воїна на Алеї Слави Сабарівського кладовища.

Щирі співчуття його рідним і близьким. Вічна пам'ять та слава Герою!

За інформацією Вінницької міської ради

**ДЯЧУК АНАТОЛІЙ
АНАТОЛІЙОВИЧ**

Гаврилюка Ігоря Анатолійовича нагороджено орденом «За мужність» III ступеня – посмертно

На жаль, ця жахлива війна забирає життя найкращих українських синів.

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, солдата Гаврилюка Ігоря Анатолійовича нагороджено орденом «За мужність» III ступеня (посмертно).

11 березня 2024 року керівництво Томашпільської громади та представники Тульчинського РТЦК та СП від імені Глави держави вручили відзнаку батькам загиблого військовослужбовця Анатолію Семеновичу та Ользі Володимирівні, дружині Оксані, сину Андрію.

Гаврилюк Ігор Анатолійович, 17 серпня 1990 року народження, житель села Горишківка, загинув 17 грудня 2022 року при виконанні бойового завдання в населеному пункті Білогорівка Луганської області, потрапив під ворожий артилерійський обстріл.

Ми ніколи не забудемо і не пробачимо!

Вічна і світла пам'ять полеглим Захисникам України!
Тульчинська РВА

*Ні, це не дощ, це просто небо плаче,
Болить йому так само, як і нам.
Болить за тими, хто вже не побачить,
Коли закінчиться ця проклята війна!
Падають краплі з неба, наче слози
Всіх матерів, хто поховав синів,
Всіх тих, хто горем серце заморозив,
Хто втратив рідну душу у війні...*

Сьогодні ми згадуємо вірного сина своєї землі, Захисника, старшого розвідника-снайпера Ляхновича Олександра Володимировича, який загинув 09.03.2023 біля н.п. Водяне Донецької області.

Сашко народився 17.10.1997 року в м.Бар. Був чудовий сонячний день і, здавалося, що це віщує дитині гарну й щасливу долю. «Саша, Сашуня, Сашко, Сашик-братьчик», – так називали в родині цю веселу, щиру й добру дитину.

У 2004 році Сашко пішов у 1-й клас Барської СШ №1. Його цікавило абсолютно все: і пригоди трьох мушкетерів, про які йому розповідав дідусь; і город, куди він їздив з бабусею; і техніка, особливо комп’ютери. У 2012 році Саша вступив до 10-го класу ліцею для обдарованої молоді при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі, який закінчив у 2014. З навчальних дисциплін йому особливо були до душі математика, фізика та інформатика. І тому він вирішив вступати до Хмельницького національного університету на спеціальність «Комп’ютерні науки».

Потім була служба в армії в 28-й бригаді, робота в Польщі, перспективи й плани на майбутнє, які зруйнували 24 лютого...

На початку повномасштабного вторгнення Саша був на роботі в Польщі і відразу почав збиратися додому. Рідним поставив категоричний ультиматум: хочете ви чи ні, але я повертаюсь і йду на війну.

7 березня 2022 року Олександр Ляхнович став на шлях воїна. Спочатку було навчання на Яворівському полігоні, по якому 13 березня рашісти нанесли страшний ракетний удар. Загинуло більше ніж 50 військовослужбовців, але Сашка майже не зачепило.

При розподілі Олександр обрав для себе шлях розвідника в 53-й ОМБр. За рік служби багато біди довелося побачити воїну: це й оборона Вугледара, і нічні виходи за

лінію фронту (за час служби їх було до 40), і Бахмут, і Авдіївка. Про Бахмут він так написав у своєму інстаграм: «Якщо існує пекло на землі, то, повірте, це десь біля Бахмута».

Були й контузії, і поранення від термобаричної зброї... Півтора місяця лікування – і знову фронт. 2 січня 2023 року Олександр востаннє поїхав до своїх хлопців, щоб повернутися додому вже на щіті...

Як говорять побратими, він прожив 5 життів у той час, коли цівільна людина проживає одне. Мріяв стати Героєм України, збити ворожий літак чи гвинтокрил. Опанував різні види зброї, але найбільше йому подобалося бути снайпером. А ще мріяв стати кадровим військовим, як його батько, дідусь та прадіду.

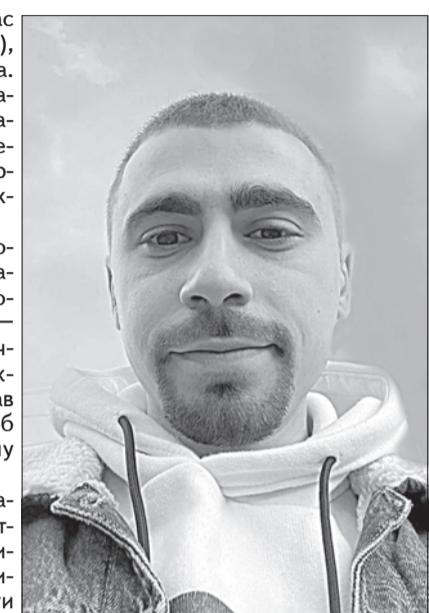
Отримав медаль «Захисник рідної землі» за вивід групи з оточення.

Востаннє рідні почули Сашин голос 8 березня 2023 року, коли перед виходом на позиції зателефонував і привітав жінок родини зі святом. Востаннє вони почули, як він їх сильно любить, і востаннє вони змогли йому сказати те саме.

Він прийшов у цей світ з любові і пішов, знаючи, що його люблять і чекають вдома.

Світла пам'ять та вічна слава нашому земляку. Хай Господь подарує йому рай, а пекло Олександр Ляхнович пройшов...

Барська міська рада

Дружину колишнього голови райради підозрюють у державній зраді та «зливанні» інформації росіянам

Здавала ворогові позиції ЗСУ та активно пропагувала рашизм – у таких злочинах підозрюється жителька м. Гайсин Вінницької області. Загалом, як поінформувала пресслужба Вінницької обласної прокуратури, громадянці України повідомлено про підозру у вчиненні низки злочинів проти основ національної безпеки (за 5-ма статтями Кримінального кодексу України), зокрема в державній зраді та виправдовуванні збройної агресії російської федерації.

«Підозрювана, маючи тверді антиукраїнські переконання, у 2023 році ініціативно встановила зв’язок та погодилася на співпрацю з представником країни-агресорки, якого у контактах в месенджері Telegram означила як «Андрей», – повідомляє обласна прокуратура. – Бажаючи захоплення росією українських територій та припинення існування України як держави, жінка зобов’язалася перед куратором добровільно збирати та повідомляти відомості про дислокацію, чисельність, озброєння та маршрути пересування українських військових підрозділів на території Гайсинського району та Вінницької області загалом».

Також ідеться про те, що протягом липня-жовтня 2023 р. підозрювана 8 разів передала куратору дані про розташування військових частин, блокпостів, засобів Повітряних Сил ЗСУ та противовітряної оборони на території району, отримавши підтвердження про надходження інформації та її обробку для використання у подальшій підривній діяльності проти України.

Крім того, з 2022 року зазначе-

на громадянка публічно вела активну проросійську пропагандистську діяльність у забороненій ворожій соцмережі «Однокласники». Там підозрювана регулярно на велику аудиторію поширювала матеріали з закликами до агресивної війни, повалення в Україні конституційного ладу та захоплення державної влади, висловлювала підтримку російським військовослужбовцям і «кадирівцям». Зокрема, її публікації насичені гаслами на зразок «росія – і точка!», «я горжусь тобою, росія Z» тощо. Саме через цю антиукраїнську діяльність у російській соц-

ням прокурора суд застосував щодо неї запобіжний захід у виді тримання під вартою.

Про це гучне затримання повідомила і Служба безпеки України, надавши більше інформації про особистість підозрюваної та колишню посаду її чоловіка.

«Служба безпеки затримала агентку фсб, яка збирала інформацію про Сили оборони у Вінницькій області та вправдовувала збройну агресію рф. Фігурантко виявилася дружиною колишнього функціонера Партиї регіонів, який до 2015 року очолював місцеву райраду, – зазначили на сторінці управління СБУ у Вінницькій області. – За вказівкою російської спецслужби вона намагалася виявити аеродроми з бойовими літаками та гелікоптерами ЗСУ, а також з’ясувати наявність ППО поблизу авіаційних об’єктів. Крім того, зловмисниця цікавилась геолокаціями медзкладів, де лікуються українські захисники, та розвідувала маршрути руху військових ешелонів.

У разі отримання інформації агресор планував використати її для підготовки ракетно-дронових ударів по регіону.

У результаті контрдиверсійних заходів співробітники СБУ своєчасно викрили російську агентку, а потім «покроково» задокументу-

вали її злочинну діяльність і затримали».

Представники СБУ та прокуратури не назвали ім’я підозрюваної, проте з відкритих джерел відомо, що до кінця 2015 року Гайсинську районну раду очолював Степан Антонович Сікорський (саме проти цього ставленника Партиї регіонів протестували в Гайсині активісти-майданівці десять років тому), а згодом він був депутатом цієї ж райради від Аграрної партії.

У його біографічних відомостях в податковій декларації вказано ім’я дружини: Сікорська Світлана

Володимирівна. Також на сайті «YouControl» наявна інформація про фізичну особу-підприємця, зареєстровану в Гайсині (ФОП Сікорська Світлана Володимирівна), серед видів діяльності якої вказано надання в оренду нерухомого майна, торгівля одягом у спецалізованих магазинах тощо. Отже, якщо йдеться про підозрювану, а не про якусь її тезку, то можна приступити до співпраці з ворогом її підштовхнуло не скрутне матеріальне становище, а власні переконання...

До речі, низка ЗМІ повідомила не лише про те, що чоловік підозрюваної був «шишкою» в районі, а й що її невістка працює на одній із керівних посад у Вінницькому міському суді.

Яке ж покарання загрожує підозрюваній гайсинчанці? За розповсюдження матеріалів із закликами до повалення конституційного ладу та захоплення державної влади, до зміни державного кордону України; за державну зраду, тобто перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, надання іноземній державі та її представникам допомоги в проведенні підрывної діяльності проти України, вчинені в умовах воєнного стану; за розповсюдження матеріалів із закликами до агресивної війни; за поширення виправдовування збройної агресії російської федерації проти України, а також прославлення осіб, які здійснюювали цю збройну агресію... У разі доведення провини за цими звинуваченнями передбачено від 15 років до довічного позбавлення волі з конфіскацією майна.

Підготував Юрій СЕГЕДА

Формула щастя від вінницької рятувальниці

Юлія Діхтяр. Її чарівний і водночас впевнений голос вінничани та жителі області можуть почути, коли телефонують на номери екстреного виклику «101» або «102». На службі завжди енергійна, життєрадісна, елегантна – що в однострої, що у цивільному вбрани. Колеги завжди в захваті від її бездоганного іміджу та непідробної широти.

Тендітна і скромна диспетчер чергової зміни Оперативно-координаційного центру Головного управління ДСНС України у Вінницькій області майстер-сержант Юлія Діхтяр (до одружения Божедай) ніколи не боялася труднощів. Надзвичайні події, пов'язані з початком повномасштабного вторгнення, ракетна атака на аеропорт «Вінниця» поблизу Гавришівки, масштабні пожежі за підвищеним номером виклику (як, наприклад, в одному з санаторіїв Хмільника та в офісному центрі на вулиці Бевза) – можна лише уявити рівень відповідальності та навантаження, які доводиться брати на себе тендітним черговим ОКЦ. Дні і ночі саме вони здійснюють оперативне регулювання роботи структурних підрозділів оперативно-рятувальної служби. І саме на їхні плечі лягає обов'язок прийому, реєстрації, обробки та аналізу повідомлень про пожежі, аварії, стихійні лихи. А за цими сухими словами – біль і розpac тих, хто телефонує, часом навіть їхня неусвідомлена роздратованість і грубість. Кожного разу доводиться брати на себе роль психологинь – уважно до кінця вислуховувати людину, що просить допомоги, заспокоювати та все роз'яснювати.

На формування сили характеру Юлії Діхтяр вплинули, звісно, батьки. І дочка їм за це безмежно вдячна. Тато – офіцер державної пожежної охорони, а в подальшому ДСНС. Григорій Семенович Божедай не раз брав дівчинку з собою на службу. Дисциплінований і завжди зібраний, надзвичайно відпо-

відальний у виконанні посадових обов'язків; ніжний і люблячий чоловік та батько вдома. Попри складнощі служби – часті відрядження, ненормований графік та нічні виклики (фахівці зв'язку цілодобово відповідають за його справність) – Юля бачила, з якою любов'ю та віddаністю татусь ставився до виконання завдань.

Маті, Світлана Юріївна, за фахом бухгалтерка. Змалечку навчала свою донечку життевим цінностям, завжди була джерелом любові, підтримки та родинного щастя. Її слушні поради часто допомагали Юлі у складних

життєвих ситуаціях. Саме матуся навчила дівчину всього досягти власною наполегливою працею.

Досі Юля захоплюється теплими взаєминами батьків: навчалися в одній групі Вінницького політехнічного інституту (нині – національний технічний університет), пліч-о-пліч із любов'ю та повагою продовжують і нині долати життєвий шлях. До речі, Юля (за спеціальністю «Електричні прилади та пристрої») разом із меншим братом Олександром та кож згодом закінчили згаданий виш.

Народилася Юлія Григорівна на Чернігівщині. Тато проходив тоді військову службу, а мама з Вінниці тимчасово переїхала до своїх батьків. Згодом у Линовиці Прилуцького району щороку бувають з братом, коли їздили на канікули до бабусі з дідусем. Найтепліші спогади дитинства пов'язані з унікальною природою Центральної частини України. Саме тоді дівчинка полюбила риболовлю і кілька-дінні піші мандрівки. У Вінниці навчалася у 5-й середній школі.

Займалася легкою атлетикою та посідала призові місця у змаганнях. Полюбляла в'язати та вишивати, співала у шкільному хорі, а також тривалий час займалася у театральному гуртку. Найбільше з шкільного дитинства запам'яталася роль Джулєтти – романтична і трагічна одночасно.

Зрозуміло, на вибір професії вплинув тато. Одразу після закінчення ВНТУ в жовтні 2009 року прийшла на службу в Оперативно-координаційний центр ГУ ДСНС України у Вінницькій області. Дівчину колектив підрозділу, який ще називають «мізкамі» Служби порятунку, прийняв одразу і не тільки через батьківський авторитет. Кмітлива, рішуча, завжди охоча до навчання та удосконалення – Юля завдяки досвіду та допомозі колег (Сергій Левчук, Ольга Демидова, Олеся Павлюк) швидко й у повному обсязі опанувала премудрості диспетчерського хисту.

Нелегка праца мала й свою винагороду. Дружний та надійний колектив ОКЦ завжди був взірцем самоорганізації та взаємовіручки. І це справді надихає, коли люди разом не тільки під час служби, а й у вільну від неї хвилину.

Юлія поділилася приємними спогадами про участь у 2010 році у відомчому святі Mic-MHC, яке відбувалось тоді на Вінниччині. Це був не тільки конкурс, а й насамперед можливість поспілкуватися у неформальній невимушній обстановці, продемонструвати притаманні жінці здібності та вміння. Рятувальниці співали, танцювали, декламували вірші, вражали присутніх своєю природною вродою та талантами.

За роки служби Юля Діхтар жодного разу не пошкодувала про обрану професію. Пишається своєю принадлежністю до династії пожежників-рятувальників. Тато після виходу на заслужений відпочинок продовжує працювати в системі ДСНС, зраз обіймає посаду у Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Брат, Олександр Григорович Божедай, проходить службу радіотелефоністом в Аварійно-рятувальному загоні спеціального призначення ГУ ДСНС.

Юля Діхтар виховує сина Владислава. Незабаром хлопчику виповниться дев'ять років, але він вже раз є опорою і змістом життя нашої героїні. Охоче займається японським єдиноборством Будо, відвідує гурток з опануванням брейк-дансу. Як кожна маті, Юля мріє про щасливу долю для дитини, попри можливі труднощі та складні реалії сьогодення. Готова зробити все можливе і неможливе, аби Владислав був щасливим і гідно реалізував себе в житті. Сина в свою чергу привчає сподіватися лише на себе і всього досягти власною працею.

Як це робить Дмитро Комаров у своїх передачах «Світ навиворіт», я запитав Юлію Діхтар, чи відчуває вона себе щасливою... Моя співрозмовниця без вагань відповіла на це ствердно: «Так, я українка, яка віддано любить свою країну, сім'ю, усього досягаю працею і одержую наслоду від справи життя – рятування людей. Мабуть, це і є щастя».

Олександр КУТОВИЙ

Така у них робота – допомагати людям

Соціальні робітники – це особливі люди, яким притаманні терпіння і любов, милосердя, уміння слухати і які мають добре серце й велике бажання допомогти тим, хто потребує захисту і підтримки. Вони надійні помічники і добрі порадники у вирішенні життєвих проблем людей похилого віку, інвалідів, пенсіонерів, а для тих, хто живе самотньо, певною мірою замінюють родину. Соціальні робітники – справжні янголи-охоронці, які приходять у найважчі моменти життя.

Лідія Рудь, яка мешкає у селі Яланець на Бершадщині, потрапила на соціальну сферу одразу після того, як у 1997 році зачініла Заболотненське вище професійне училище. Вона соціальний робітник територіального центру соціального обслуговування Бершадської міської ради. Обслуговує у селі Яланець 11 підопічних, серед яких дві сімейні пари – Іван Антонович і Ганна Петровна Гудзі та Іван Аксентійович і Явдокія Іванівна Сінолупи.

– Робота мені подобається, адже працюю вже стільки років, – щиро каже Лідія Володимирівна.

Вона сумілінно допомагає своїм підопічним у веденні домашнього господарства, купує продукти харчування і промислові товари, ліки, сприяє оплаті комунальних послуг, готує їсти та виконує іншу потрібну роботу.

– Дуже багато замовлень від людей, тож у руках все не донести, та і важко, – продовжує розповідь Лідія Рудь. – Мені до підопічних тільки в одну сторону села три кі-

лометри, а ще ж треба і в другу... Тому нам видали велосипеди, я користувалася і своїм мопедом, але він поламався. Аптеки у селі немає, тож ліکі доводиться купувати у місті. Буває інколи, що когось треба підвезти до лікарні. Тоді прошу свого чоловіка Миколу, він і син Андрій мені у всьому допомагають.

Лідія Володимирівна зі знанням справи говорила про особливості соціальної роботи, про те, як вона допомагає людям долати життєві труднощі, повірити в себе і свої можливості, знайти вихід із найскрутнішої ситуації.

– Ви знаєте, для людей робота – не основне, головне – спілкування, – стверджує вона. – Я багатьом як за дочку. Люди звички до мене, чекають...

Лідію Рудь щиро поважають у селі, про неї схвалюно відгукуватися і у територіальному центрі соціального обслуговування, і підопічні.

– Сумілінна, щира, доброзичлива, працьовита, контактна, – так характеризує Лідію Володимирівну фа-

хівець соціальної роботи терцентру Галина Соболюк. – Підопічні люблять її і поважають. Якось телефонувала Ганна Петрівна Гудзі і дякувала Лідії Рудь, називає її «справжньою господарочкою», адже вона сама знає, чим люди допомогти.

Пенсіонерка Ганна Гудзі із Яланця дуже гарної думки про соціального працівника Лідію Володимирівну Рудь. Зізнається: «Нам із чоловіком дуже добре з нею, вона приємна людина, в неї чудовий характер. Ліда приходить до нас два рази на тиждень. Варить нам їсти, прибирає у кімнатах, допомагає у всьому. Знає наші уподобання, завжди враховує наші побажання. Вона розуміє, що потрібно літній людині. Закінчилися роботи на городі, пропонує: «Давайте піріжків вам напечемо!» Лідія Володимирівна допомагає нам придбати ліки, оплатити комунальні послуги. За потреби й перукарня приводить. Треба було викосити траву – вона й чоловіка свого, Колю,

Лідія Рудь

долучила. Він приїхав і покосив. А їхній син Андрій обрізав дерево. Вони допомогли й отримали зерно. Тож нам допомагає вся їхня сім'я».

До речі, допомагати людям – це та риса, яка притаманна родині Лідії Володимирівні. У територіальному центрі також працює соціальним робітником її рідна сестра Тамара Тодощенко. У селі Лісиче Бершадської територіальної громади вона обслуговує десять підопічних – в основному самотніх на схилі літ людей, які потребують допомоги. Восени Тамара Олексіївна відзначатиме трудовий ювілей – тридцятирічча діяльності у соціальній сфері. До цього вона після закінчення Бершадського медичного училища ще два роки працювала в системі охорони здоров'я.

Тамара Тодощенко

Тамара Тодощенко теж професійно надає послуги, сповна віддається роботі. Про своїх підопічних каже:

– Ми вже стільки років як одна сім'я, позвикали одне до одного, розуміємо з півслова, постійно перебуваємо на зв'язку. Так, зараз усім важко, але головне – щоб був мир.

Дуже цікавий ще один факт: сестра Лідії і Тамари Ольга теж деякий час працювала соціальним робітником територіального центру у селі Яланець. Тож соціальна допомога, творити добро – це дійсно їхня родинна справа.

Василь ВЕРБЕЦЬКИЙ
Фото з архіву Лідії Рудь
і Тамари ТОДОЩЕНКО
Бершадська міська територіальна громада

Ветерани та їхні родини з Вінниччини виграли 10 грантів по мільйону гривень на власну справу

Оприлюднили результати та переможців конкурсу «Підтримка мікропідприємництва ветеранів війни та їхніх родин: від ідеї до реалізації на Вінниччині», у якому взяли участь захисники та їхні родини.

Конкурс бізнес-ідей реалізовується ГО Соціальний центр Вінниччини спільно з Українським ветеранським фондом Міністерства з підтримки Фонду «МХП-Громаді» у межах комплексної програми реінтеграції військових та ветеранів #МХПоруч.

Серед експертів конкурсу виступили відомі у Вінницькій області фахівці та публічні особи:

Тетяна Волочай — директорка Фонду «МХП-Громаді»;

Павло Мороз — директор департаменту корпоративної соціальної відповідальності МХП;

Мар'яна Нарожна — помічник-консультант народного депутата України Кучера М. І., депутат Вінницької обласної ради;

Валерій Коровій — голова ГО «Ми — Вінничани», доктор економічних наук, голова Вінницької облдержадміністрації 2014-2019 рр.;

Євген Шаповалов — фахівець проекту USAID — US Agency for International Development, депутат Вінницької обласної ради.

Експерти визначили 10 переможців конкурсу бізнес-ідей «Підтримка мікропідприємництва ветеранів війни та їхніх родин: від ідеї до

реалізації» на Вінниччині! Грантовим 1 мільйоном гривень ми підсилимо бізнес-проекти ветеранів-підприємців та членів їхніх родин:

► Проект «Спортивний гурток з греко-римської боротьби „Олімп”» (Ковалев Вікторія, м. Могилів-Подільський);

► Проект «Сімейна теплиця, вирощування овочів та зелені в теплиці на продаж» (Бобрик Василь, м. Ладижин);

► Проект «Кав'ярня-маф „The History of the Brave / Історія відважних» (Мельник Андрій, м. Вінниця);

► Проект «Створення лінії для виготовлення піци та шаурми в діючому магазині-кафе» (Бессараб Володимир, смт Тростянець);

► Проект «Тепличні квіти» (Безсінна Неллі, с. Краснопілка Гайсинської громади);

► Проект «Вишишо мрію» (Озимовська Юлія, м. Могилів-Подільський);

► Проект «Ветеринарна аптека „У Каспруків“» (Каспрук Микола, смт Томашпіль);

► Проект «Вантажні перевезення причепом-зерновозом» (Бровко Денис, с. Мазурівка Тульчинської громади);

► Проект «Розширення діяльності СТО AVTODOC» (Вінницький Олександр, смт Вапнярка);

► Проект «Кав'ярня» (Полюга В'ячеслав, м. Ладижин).

Запрацював Офіс підприємця

Консультування представників бізнесу у новоствореному Офісі підприємця у Вінниці стартувало 11 березня. На прийомі у перший робочий день центру консультації отримали троє суб'єктів господарювання, які записалися напередодні. Крім них, по інформаційну допомогу зверталися бізнесмени й у порядку живої черги.

Під час зустрічей представники департаменту економіки і інвестицій Вінницької міської ради розповідали підприємцям про чинні фінансові інструменти підтримки бізнесу, грантові можливості для розвитку та масштабування економічної діяльності.

Директор департаменту економіки і інвестицій Вінницької міської ради Максим Мартинов зазначив, що створення Офісу підприємця було ініційоване міським головою Сергієм Моргуновим на запит представників бізнесу, які вони озвучили під час спільноти зустрічі з очільником громади. Одразу після оголошення про старт роботи цього консультаційного центру чимало суб'єктів господарювання вирішили зареєстру-

ватися на прийом. В телефонному режимі фахівці міської ради визначають, які питання цікавлять бізнес, та, відповідно, формують подальшу інформаційну роботу.

- В Офісі підприємця можна отримати відповіді на питання щодо фінансових інструментів підтримки бізнесу, земельних ресурсів, комунального майна, архітектури, містобудування, благоустрою, торгівлі та архітектурно-будівельного контролю. Сьогодні, наприклад, всі клієнти, які звернулися до нашого центру, цікавилися питаннями підтримки бізнесу. Слодівамося, ми надали повну інформацію, яка допоможе їм в подальшому працювати єфективніше, — сказав Максим Мартинов.

Офіс підприємця розташований у приміщенні центрального відділення Прозорого офісу за адресою: вул. Соборна, 59, 1 поверх, кімната 1.

Записатися на прийом можна за номером: 65-50-50, (067) 000 266 1, (073) 000 266 1, або зателефонувавши на рецепцію територіального відділення ЦНАП «Центр»: 65-55-05.

Ідеється про нові топоніми у місті для територій в 10-му мікрорайоні, на Замості, біля озера напроти церкви євангелістів на Хмельницькому шосе.

«1. Найменувати новостворену проїзну ділянку у місті Вінниці від вулиці Стрілецької до Стрілецького кладовища назвою — провулок Галицької Армії.

2. Найменувати проектні вулиці, що розташовані в межах мікро-

На що слід звернути увагу власникам землі із державними актами старого зразка, — роз'яснення експерта

Усім землевласникам, що володіють державними актами про право власності на землю так званого «старого зразка» слід переоформити свою ділянку та отримати кадастровий номер. Чому це варто зробити? Та що загрожує власникам таких державних актів? Запитали в експерта, директора Вінницького інституту землеустрою Ярослава Ярославського.

Як зазначає фахівець, застаріліми вважаються державні акти, видані з 1992 до 2002 року, оскільки вони можуть не містити інформацію про кадастровий номер земельної ділянки.

«Загалом існує декілька видів таких державних актів і чітка хронологія періодів їх реєстрації. Поперше, державні акти червоного кольору — видані з 1992 по 2002 роки, не були внесені у загальну базу Державного земельного кадастру, що була запроваджена у 2003-му році. Таким земельним ділянкам не присвоювались кадастрові номери. Натомість держакт міг мати дані щодо декількох земельних ділянок з різними цільовими призначеннями. Документи зеленого кольору, видані у період з 2002 по 2008 роки, вже містять кадастровий номер, але, у зв'язку з недосконалістю системи, він може бути не внесений у Державний земельний кадастр. І останній — синій, що вдавався з 2009 по 2012 роки, є нововведеним зразком, що відповідає чинному законодавству.

Проте для розпорядження правами щодо земельної ділянки необхідно отримати витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно», — зазначає Ярослав Ярославський.

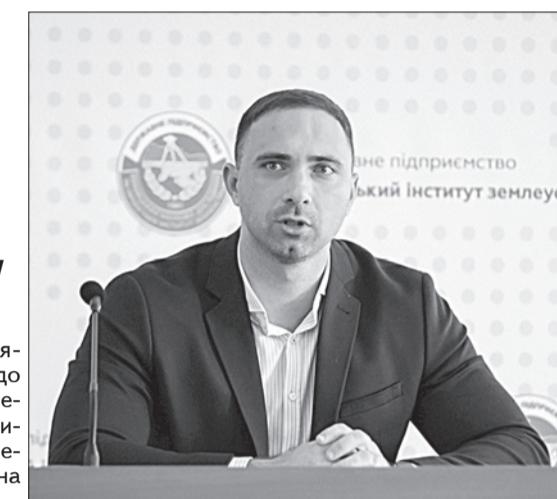
Експерт переконує, що усі державні акти старого зразка є дійсними та так само є підтвердженням права власності на земельну ділянку. Втім сьогодні головною умовою для проведення будь-яких юридичних операцій із землею є присвоєння ділянці кадастрового номера.

«Фактично це запорука вільного розпорядження власністю. З наявністю кадастрового номера земельної ділянки людина може здійснювати з нею різні операції та укладати цивільно-правові угоди продажу, оренди, дарування чи спадкування, а також використовувати землю як заставу у банку. Okрім того, оцифрування відповідних відомостей про ділянку та подальше внесення їх до Державного

реєстру речових прав зможе захистити майно та убезпечити власників землі від шахрайських обов'язків.

Тож дотримання усіх процедур в інтересах самих землевласників», — підкреслює очільник Вінницького інституту землеустрою.

Чітко встановленої дати, до якої власники землі повинні змінити державні акти, немає. Однак експерт радить не відтягувати з цим. Щоб оформити документи, землевласнику варто звернутися до землевпорядної організації для розроблення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), що є передумовою для внесення відомостей про земельну ділянку в Державний земельний кадастр та присвоєння її кадастрового номера.

Розпочали роботу три рекрутингові центри

З 11 березня у Вінниці розпочали роботу муніципальні рекрутингові центри, розташовані на базі трьох відділень ЦНАП «Прозорий офіс» — «Замостя», «Старе місто» та «Вишенька».

За словами Романа Ковальського, координатора відкриття рекрутингових центрів та солдата, цей ініціативний проект реалізовуватиметься завдяки спільним зусиллям Вінницької міської ради та Вінницької 120 окремої бригади ТрО. Метою цього проекту є надання консультацій та інформаційних послуг громадянам України, які вибрали шляхи служби для захисту Батьківщини або вирішили обрати військову кар'єру.

Важливо відзначити, що у муніципальних центрах рекрутингу співробітники не видають повістки. Замість цього відвідувачі отримають повну інформацію про вакантні посади у підрозділах 120 окремої бригади ТрО та інших військових частин, адреси військових навчальних закладів з переліком спеціальностей, умови контрактної служби та мобілізації, а також інструкції для нових рекрутів, які включають покроковий маршрут.

Рекрутами центрів є військовослужбовці Вінницької 120 окремої бригади ТрО. Мотивованих громадян України віком від 18 років, без обмеження статті, запро-

шують приєднатися до служби за контрактом, мобілізацією (за обраною частиною та фахом), або отримати вищу/середню військову освіту. Пропонуються також різні рівні грошового забезпечення, соціальні гарантії від держави та можливість підготовки на території України та за кордоном.

Адреси та контактні телефони муніципальних рекрутингових центрів у Вінниці:

1. пр. Космонавтів, 30, тел.: 098 050 51 10;
2. вул. Замостянська, 7, тел.: 097 953 60 32;
3. вул. Брацлавська, 85, тел.: 098 557 56 32.

У Вінниці будуть нові назви вулиць, провулка і двох скверів

Виконавчий комітет Вінницької міської ради 7 березня затвердив до сесії проект рішення «Про найменування вулиць та скверів у місті Вінниці, провулку, проїзду на території Вінницької міської територіальної громади».

Йдеться про нові топоніми у місті для територій в 10-му мікрорайоні, на Замості, біля озера напроти церкви євангелістів на Хмельницькому шосе.

«1. Найменувати новостворену проїзну ділянку у місті Вінниці від вулиці Стрілецької до Стрілецького кладовища назвою — провулок Галицької Армії.

2. Найменувати проектні вулиці,

району, обмеженого вулицями Келецька, Миколи Ващука, Джерельна, Барське шосе у місті Вінниці наступними назвами: вулиця Івана Кузьміна, вулиця Андрія Сороки.

3. Найменувати проектний сквер, що розташований в межах мікрорайону, обмеженого вулицями Келецька, Миколи Ващука, Джерельна, Барське шосе у місті Вінниці наступною назвою: сквер Людвіківка.

4. Найменувати зелену зону з водоймою, що розташована поряд з вулицями Хмельницьке шосе та Праведників світу і перед храмом Вінницької Церкви ЄХБ «Дім Євангелія» у місті Вінниці та затвердити її назву у ва-

ріанті: сквер Долинки.

5. Затвердити назву наявного топоніму у місті Вінниці (до 2015 р. — територія Вінницько-Хутірської сільської ради) у формулуванні:

- провулок 1-й Немирівського шосе;
- в зв'язку з цим назву провулка Немирівське шосе с. Вінницькі Хутори виключити зі слівника вулиць Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

6. У селі Стадниця:

- затвердити назву наявного топоніму: проїзд Миру;
- перейменувати провулок Щорса на провулок Зарічний», - заз

Ми всім дякуємо за кожну гривню

Волонтерський екіпаж із новими силами готується в чергову поїздку до наших захисників на фронт. Знову збір коштів, знову пошуки за списком потреб воїнів, знову різні замовлення і так по колу, бо цей процес нескінченний, допоки війна в Україні. Щоразу думаємо, як ми справимося цього разу, вже все віддали, вже нічого не залишилося і на рахунку на картці по нулях, але щоразу Бог і наші люди дають змогу все виконати та зібрати. Отож ми завжди всім дякуємо, бо тільки разом ми величезна сила. А наша сила лише в єдності. Щоб бути сильними і протистояти ворогу, наш народ має об'єднатися!

Були здійснені неодноразові відправки посилок Новою поштою нашим воїнам. Бо потреби були терміновими, а ми ще не мали зможи добрatisя на фронт власним ходом, оскільки волонтерський «кінь» був у ремонті. Але це не зупиняєих, хто хоче допомагати. Є така кумедна історія з цими посилками. Ми ж збираємо все, що можемо і навіть не можемо, але те все знаходимо для наших хлопців та відправляємо. Оскільки ми не присутні при отриманні цих посилок і не можемо тицьнути пальчиком і розповісти, що то таке, то трапляються такі моменти.

Значить, передали ми для них такі зроблені з воску «розпалювачі», а вони йдуть різникользові круглі і складені в прозору коробочку з під печива. То боець потім розповідав, що дивиться він на ту коробочку, милюється, а там щось таке гарне, апетитне, різникользове (жовте, рожеве, біле і т.п.), виглядає, ніби то тістечко. Не витримав і вже хотів взяти і з'їсти той «смаколик», але коли перевернув цю коробочку, то побачив, що маркером написано «РОЗПАЛЮВАЧІ». Ото каже реготав, ото б наївся... Але ми підписуємо на всіх ящиках та коробках, що там знаходиться, щоб хлопці, як в даній ситуації, не наїлися чогось, що не є істівним.

До речі, автомобіль «Peugeot» зараз ремонтують наші захисники, бо як виявилось, в одній бригаді були прильоти і арсенал військових автомобілів згорів. Ми запропонували цей автомобіль, який є на волонтерській «базі». Це авто придбали і передали мешканці села Сліди Могилів-Подільського району. Тепер наш воїн і земляк, який перебуває у кількаденній відпустці, разом із своїм помічником взялися ремонтувати «коня», бо там їм він дуже необхідний. І це замість того, щоб відпочивати вдома... Задумайтесь, люди. Не ігноруйте і допомагайте бійцям та волонтерам, бо ми також не вічні і ми звичайні

люді. Ми не з металу, ми прості смертні люди на цій землі. Але ми знаємо, що ми маємо боротися, відстоювати і захищати своє, а не здаватися, так як нам пропонують «великі міра сего». Чому ми маємо підімати більш пропорції? Адже ми нікуди не втручалися. Це на нашу країну напала росія, а ми всі виконуємо свій громадянський обов'язок — ми захищаємо свою країну та свою землю від ворога. Наш ворог — росія. Це не «старший брат», це кровожерливі нелюди, від яких страждає вся Україна. Тому

«Аліса» на чолі з директором Валентиною Степанівною Рудик, Сергієм Чебановим, Сергієм Криловим з м. Києва та його помічниками, Я.Б. Шоп'яком, Лариси Конарській, сім'ї Богомаз, сім'ї Кобзар з м. Вінниці, Світлані Ковалській, Ніні Конарській, Яні Боднар, Олені Дяченко, Ярославі Пилипенко, Лілії Шульгиній, Ірині з Києва, Лариси Сопрун, волонтерам із с. Шендерівки Олені Войцех, Тетяни Катрич, Маргариті Пийводі, Ларисі Скрипник, Ларисі Черепуляк та ін., волонтерам із с. Березівка та Любові Заболотній, В'ячеславу Добропольському, Миколі Сандюку, Сергію Юрку, Михайлі Буркоту, Роману Павликі, Валентині Чвартакьї, Світлані Трикуліч, Валерію Пуньку, Сергію Кіфі, Поліні Скорук, Олені Вітер, Інні Солодчук, Сергію Вроні, Тамари Кащук, Яні Крижанівській, Олені Вергелес, Петруші Ласкусу, Володимиру Бурлаку, Тамілі Панасюк, Галині Пухліченко, Наталії Геращенко, Наталії Гусак, Ганні Бурковській, Ользі Коряк, Альоні Бойко, Альоні Кордонській та всім помічникам, хто побажав залишитися інкогніто. До речі, пані Інна Солодчук пише завжди коментарі, коли надсилає благодійні доці, і цей раз написала: «Слава Україні! Наша маленька поміч ВЕЛИКИМ ЛЮДЯМ! Реально до сліз... Дякуємо за повагу, поміч і розуміння.

Допомога ЗСУ має стати пріоритетом сьогодення! Чому? Відповімо коротко, тому що — війна!

об'єднуємося, а не розпорощуємося. Бу буде важко усім, якщо одні «тягнуть лямку» допомоги, а інші насолоджуються життям на повну і не відчувають на своїй шкірі війни.

За допомогу бійцям ми дякуємо нашим помічникам: ПрАТ «Могилів-Подільська швейна фабрика

Оточ ми в тилу маємо працювати більше, ніж ті хлопці в окопах. Бо вони взяли зброю до рук і захищають нас. У них немає куди піти, ні кроку вліво, ні кроку вправо зробити, тому що там військові накази, які вони виконують. І десь щось дістается з «окопу» в хіні фізично, ні морально немає змоги. І на по-міч приходимо ми з вами, нашими помічниками.

Ми всім дякуємо за кожну гривню. Зараз нам просто МЕГАНЕО-БХІДНО БАГАТО ПАЛИВА, щоб здійснити поїздку на «0» з гумвантажем. Це, по-перше, пригнати волонтерського «коня» з Києва, по-друге, приїхати бусом із Києва, який потягне лафет, бо лише там є змога у нашого колеги допомогти, у нього є категорія для того, щоб їхати з лафетом, і він також є військовим волонтером, по-третє, за-брать пошкоджений автомобіль з передової і доставити його до Могилів-Подільського, по-четверте, скоріше за все, їхати доведеться двома автівками, по-п'яте, по місцю збирати гуманітарну допомогу також пішки не будеш, а щоб їхати по селях, по місту, то також потрібне паливо. А це все постійні витрати. Просимо наших благодій-

ників допомогти вирішити це питання. Бо кожного разу перед поїздками на фронт — питання палива на сходинці номер один! Ми вічно просимо, просимо, просимо, бо самі ми не впораємося. Просимо допомоги! Україна має перемогти ворога, а інакше України не буде... Якщо не стане України, то чи будемо ми з вами ходити по цій землі? Оце вже питання... Тому донатьте і допомагайте українському війську в цій нерівній боротьбі. Єднаймося, щоб бути сильними і непоборними!

Продовжуємо збір коштів на дрони для захисників, на ремонт автомобілів, на паливо і на все те, що потребують ті, хто в самому пеклі.

Друзі, наші реквізити для допомоги захисникам України: Приватний банк 4149 6293 5038 6801 — військовий волонтер Володимир Іванович Пунько.

З Україною у наших патріотичних серцях!

З повагою і вірою в нашу перемогу, ваші військові волонтери Анна ЛАВРИК, Володимир ПУНЬКО, Сергій СТАНГРІТ
м. Могилів-Подільський

Казашка допомагає насамперед своєю українською

Наша газета не лише розповідає про Діну Ідятову, а й з перших днів війни публікувала її близькі антиокупантські новелі. Нагадаємо, що мати дівчину — українка родом із Немирівського району. У портовому латвійському місті вийшла заміж за морського офіцера-казаха. Мешкали вони в Алмати — колишній столиці Казахстану, де Діна закінчила російську школу. Але здобувати фах психолога вирішила лише в Києві. Тут і працювала.

Як пережила початок війни, змалювала у своїх творах. А ще вона назавше викреслила в собі все, пов'язане з росією. Звісно, починаючи з мови! Ще в перший рік війни вона опанувала українську на такому рівні, що й жодного оргіха не вловлюється. А ще Діна відмовилася на вимогу рідних повернутися додому, вирішивши завжди в усьому бути з українцями і не забувати, що й сама наполовину залишається українкою. Тому мене нітрохи не здивував її за-клик у мережах, який цитую до-слівно.

«Цей день настає, я теж відкриваю свою благодійну банку! Допомагаю друзям друзів зібрати гроші на антидронову

рушину. Загалом на те, щоб купити цей дивопристрій, який зневідомий російські дрони і збереже життя нашим захисникам, потрібно більш ніж пів мільйона гривень.

Я спробую зробити свій маленький внесок і зібрати хоча б 10 000 гривень і сподіваюся, що ви мені в цьому допоможете.

Збір проводиться для окремої механізованої бригади імені Короля Данила. Наразі підрозділ, якому допомагаємо зібрати гроші, виконує бойові завдання на Часовоярському напрямку. Це дуже гаряча точка, і росіяни витрачають купу зусиль, щоб перетворити Часів Яр на другий Бахмут. Вони активно використовують FPV-дroni і класичні дрони зі скідами проти наших військових.

Тож дуже прошу вас допомогти зібрати кош-

ти, щоб привіддити купівлю антидронової рушниці і зберегти життя і здоров'я наших бійців.

Для того, щоб трішки просимо засилити збір, за донати від 200 грн я розіграю своє мозаїчне асиметричне дзеркало. Робила його з великою любов'ю і нахіненням, тож сподіваюся, вони вас порадує.

Якщо вдастся зібрати більше грошей — супер, тоді трішки піднімімо ціль банки, всі гроші підуть виключно на цей збір.

Будь вдячна за підтримку і ре- пости!

Посилання на банку: <https://sendtopbank.ua/jar/3NTG8w58j2>.

Командний збір
для 24 ОМБР імені Короля Данила
на антидрон рушницю

Моя дружня банка: 10 000

Загальна ціль: 506 250

sendtopbank.ua/jar/3NTG8w58j2

Ну що ж, земляки, допоможемо справжній патріотці України — допоможемо ЗСУ! А важливіших справ нині немає!

Сила, яка здатна звернути гори

Про волонтерську діяльність громади Браїлова розповідає Надія Слободенюк

За два роки війни українці справді стали на 10 років старшими і на 100 років мудрішими. Російська агресія повністю зламала наше повсякденне життя. Проте українська армія тримається на злагодженні роботі військового керівництва, волонтерської допомоги та допомозі людей з усього світу.

Не секрет, що в перші дні повномасштабного вторгнення російських окупантів на наші землі населення практично не було готове до цього. Ми переживали різноманітні негативні емоції: панику, тривогу, гнів, розpac, розгубленість, ступор, панічний страх... Ми не знали, що робити. Хтось збиралася тривожні вали, хтось шукав укриття, хтось готував великий запас ліків, води і їжі, почали переміщатися у пошуках безпечних місць. Окремі, в основному чоловіки, подолавши панику, гадували потребу жити і боротися. Постали питання, пов'язані з участю в обороні країни. Чоловіки вирішували питання долучення до Збройних Сил України і територіальної оборони, а для жінок одним із ключових рішень стала участя у волонтерстві.

Представлю нашу діяльність в хронологічній послідовності.

Ще з 2018 року в Браїлові було створено та зареєстровано відокремлений підрозділ ГО «Українське об'єднан-

ду Шевчук Ольга Петровна. 28 жовтня форум продовжив свою роботу в Браїлові. У літературному музеї імені Володимира Забаштанського зібралися жінки - представники різних організацій та закладів, котрі впродовж багатьох місяців активно працювали, організовуючи різносторонню допомогу ЗСУ і тимчасово переміщеним особам, що перебували на території Браїлова та Съомаків. Попри труднощі і проблеми, кожна з них на тому місці, де вона може пристигти найбільшу користь суспільству в цей тривожний час, старанно працює.

Про роботу волонтерського центру «Оберіг» в селищі Браїлів розповіла його співорганізатор Світлана Володимирівна Дерен. «Жінки, - сказала вона, - швидко реагують на кризові події і швидше самоорганізовуються, використовуючи всі доступні ім можливості та способи». Говорила вона й про те, що серед сотень інших найактивнішими волонтерами стали: Оксана Похолюк, Катерина Окаєвич, Людмила Окаєвич, Яна Мукоїд, Ліна Новіцька, Юлія Христюк, Ольга Литвиненко, Наталія Шестакова, Анна Фонташ, Тетяна Церківна, Сергій Олійник, Наталія Пісаренко, Любов Силкіна, Олександр Рудик, Ніна Станіславівна Каленюк, які виповнилося 86 років, та багато інших (про них піде мова далі).

«У волонтерському центрі «Оберіг» щоденно працюють люди з різними характерами, долями, бідами, проблемами і нещастями. Проте у спілкуванні та спільній роботі вони відкривають свої душі, виливають емоції в роботу», - говорила Світлана Дерен.

Однією з активних волонтерок Браїлова є тендітна, але дуже сильна і вольова жінка Юлія Христюк, у якої син - Ярослав Христюк перебував на фронті ще з 2014 року, а в 2022 році, захистивши собою побратима, загинув на «Азовсталі». Деякий час і другий син також воював. На запитання: де вона бере сили, жінка відповіла: «Син, який загинув, загартував мене. Я розуміла - якщо буду сильна я, то й сини мої будуть сильні».

Про волонтерську діяль-

ники громадських організацій та волонтерських центрів. Захід проведено задля об'єднання волонтерів, обміну ресурсами, мотивації та підтримки добровільного руху. Обговорено проблеми, ви-

родиною виготовили близько 50 окопних свічок, зв'язали 17 килимків для сидіння, пожертвували термобілизну, шкарпетки і таке інше. Олександр Рудик сам вив'язав більше сотні сіток. Велику допомогу воїнам ЗСУ, їхнім сім'ям, волонтерському центру надає місцевий підприємець Микола Самборський з дружиною Марією. Крупський С.М. передав матеріал для крематів. Тамара Коломієць, Володимир Лукашенко й славна сім'я Кременюків допомагають з оплатою пересилок Новою поштою. Часто надає допомогу волонтерському центру і житель громади Костянтин Собчишин. Не стоять останні загальні справи інші підприємці селища, як-от: Лілія Матіщук, Святослав Заболотний, Паламарчук Ірина, власники магазинів: «Гостинний дівр», «Маркет», «Садиба», «Анастасія», «Щедрий кошик», інші.

Досить активною є молодь під час організації і проведення благодійних ярмарок. 3 грудня 2022 року в сквері

ність, про влаштування переселенців з північних та східних областей України і надання їм різносторонньої допомоги повідомили: медична сестра КЗ «Браїлівський ліцей імені Володимира Забаштанського» Ольга Тодосюк, директор ЗПО «Будинок творчості школярів та юнацтва» Алла Ланнова, директор Съомацької школи Людмила Костюк, фахівець соціальної роботи Наталія Підгаєць.

Робота форуму тривала практично цілий день. Це були розповіді, обмін досвідом, поради і пропозиції. Звучала і «Молитва за Україну» Володимира Забаштанського, була і «Хвилина мовчання» за полеглими в боротьбі за незалежність України воїнами, було і покладання квітів до братської могили в центрі селища, адже саме цього дня 78 років тому Україну було визволено від

клики та історії успіху на волонтерській ниві, співпрацю органів громадянського суспільства з владою, бізнесом та громадськістю. Того ж дня відбулася презентація методичного підручного збірника воєнних порад 2022-2023.

З браїлівцями, котрі постраждали від воєнних дій, впродовж року працювали також спеціалісти з Міжнародної гуманітарної організації HAIS.

Робота волонтерів немає межі або окремих форм, вона є різноманітною. Жителі громади долучаються до виготовлення м'ясних консервів, випікання печива, готовування вареників та пиріжків, які передавали для військових. Велику допомогу постійно надають браїлівці: Лідія Панкевич, Валентина Чорнокнижник, Тетяна Мельник, Тетяна Шеремета, Лариса Дурнєва, Михайло Велічко, які готують і передають їжу на фронт, Раїса Яновська та Любов Силкіна - в'яжуть теплі шкарпетки воїнам, Марія Просто передавала шкарпетки, кофти, теплі штани. Валентина Чорнокнижник з

нацистських окупантів.

19 грудня 2023 року в селищі Браїлів відбувся регіональний Форум волонтерських ініціатив, участь в якому брали учасники бойових дій на Сході України, представ-

лівці! Разом нам вдалося зібрати 25 430 грн. За ці кошти ми придбали нашим військовим потрібні речі і передали волонтерами на передову», - розповіла Руслана Членова. Долучаються до цієї гарної справи і підприємці, депутати, і поліцейські, і священники.

25 грудня 2022 року в Браїлівському будинку культури відбувся різдвяний благодійний концерт. Глядачі зможли вислухати виступами переможців фестивалю Zhmerynka Acoustics Sounds Мар'яни Міщенчук, Софії Дранчинської, Тетяни Шевченко, учасника X-Factor 8, фіналіста Міжнародного фестивалю бардів Артура Чумаченка, а також зробити свій внесок для допомоги ЗСУ. Разом із благодійним концертом цього дня провели ще один благодійний ярмарок на підтримку наших воїнів-оборонців.

Учасники зразкового дитячого духового оркестру Браїлівського будинку культури під керівництвом Віталія Тодосюка впродовж двох років активно займаються волонтерством та зібрали майже два мільйони гривень для ЗСУ. У всі вільні від навчання дні вони гастролють по містах і селах України з концертами і дають глядачам чудову музичну, незабутні емоції та показують приклади допомоги нашим Збройним Силам і шляхи прискорення Перемоги. Хочу зазначити, що серед учасників оркестру є ще й брат Віталія Васильовича - Леонід Тодосюк, зовсім юний 8-річний музикант Тимофій, чарівна дівчина Ліза. Завдяки їм було придбано та відправлено на фронт вже 15 автомобілів, як правило, у ті підрозділи, де служать наші земляки. Заодно вони закуповують багато необхідних для воїнів речей: генератори, тепловізори, сонячні станції, сонячні батареї, всю військову амуніцію, павербанки... Музиканти побували з концертами у Вінниці, Хмельницькому, Шаргороді, Бару, Калинівці, Гнівані, Жмеринці, Литині, Могилеві-Подільському, Хмільнику, Бердичеві, в Муріваних Курилівцях та інших населених пунктах України. Велику допомогу у транспортуванні хлопців надають батьки: Тетяна Перебийніс, Андрій Мельник, Олександр Печенюк, Володимир Коломієць та багато інших.

Підготував
Віктор ЗЕЛЕНЮК
(Закінчення в наступному номері)

Володимира Забаштанського відбувся такий ярмарок під назвою: «Тепло для ЗСУ». У цей день вся громада Браїлова об'єдналася у єдиному прагненні: зібрали кошти на підтримку наших захисників напередодні Дня Збройних Сил України. Освітяни, учні, активна молодь, підприємці, волонтери і просто небайдужі жителі громади в цей день презентували власну творчість, продавали сма-колики, вироби ручної роботи, мед, теплі речі, авторські книги. Цей благодійний ярмарок організували активні молоді браїлівці. «Нам приємно, що нашу ідею підтримали жителі нашої громади, Браїлівський ліцей імені В.О.Забаштанського, Браїлівська гімназія, Будинок творчості школярів та юнацтва, дитячий духовий оркестр та всі небайдужі браї-

лівці! Разом нам вдалося зібрати 25 430 грн. За ці кошти ми придбали нашим військовим потрібні речі і передали волонтерами на передову», - розповіла Руслана Членова. Долучаються до цієї гарної справи і підприємці, депутати, і поліцейські, і священники.

25 грудня 2022 року в Браїлівському будинку культури відбувся різдвяний благодійний концерт. Глядачі зможли вислухати виступами переможців фестивалю Zhmerynka Acoustics Sounds Мар'яни Міщенчук, Софії Дранчинської, Тетяни Шевченко, учасника X-Factor 8, фіналіста Міжнародного фестивалю бардів Артура Чумаченка, а також зробити свій внесок для допомоги ЗСУ. Разом із благодійним концертом цього дня провели ще один благодійний ярмарок на підтримку наших воїнів-оборонців.

Учасники зразкового дитячого духового оркестру Браїлівського будинку культури під керівництвом Віталія Тодосюка впродовж двох років активно займаються волонтерством та зібрали майже два мільйони гривень для ЗСУ. У всі вільні від навчання дні вони гастролють по містах і селах України з концертами і дають глядачам чудову музичну, незабутні емоції та показують приклади допомоги нашим Збройним Силам і шляхи прискорення Перемоги. Хочу зазначити, що серед учасників оркестру є ще й брат Віталія Васильовича - Леонід Тодосюк, зовсім юний 8-річний музикант Тимофій, чарівна дівчина Ліза. Завдяки їм було придбано та відправлено на фронт вже 15 автомобілів, як правило, у ті підрозділи, де служать наші земляки. Заодно вони закуповують багато необхідних для воїнів речей: генератори, тепловізори, сонячні станції, сонячні батареї, всю військову амуніцію, павербанки... Музиканти побували з концертами у Вінниці, Хмельницькому, Шаргороді, Бару, Калинівці, Гнівані, Жмеринці, Литині, Могилеві-Подільському, Хмільнику, Бердичеві, в Муріваних Курилівцях та інших населених пунктах України. Велику допомогу у транспортуванні хлопців надають батьки: Тетяна Перебийніс, Андрій Мельник, Олександр Печенюк, Володимир Коломієць та багато інших.

Підготував
Віктор ЗЕЛЕНЮК
(Закінчення в наступному номері)

Володимира Забаштанського відбувся такий ярмарок під назвою: «Тепло для ЗСУ». У цей день вся громада Браїлова об'єдналася у єдиному прагненні: зібрали кошти на підтримку наших захисників напередодні Дня Збройних Сил України. Освітяни, учні, активна молодь, підприємці, волонтери і просто небайдужі жителі громади в цей день презентували власну творчість, продавали сма-колики, вироби ручної роботи, мед, теплі речі, авторські книги. Цей благодійний ярмарок організували активні молоді браїлівці. «Нам приємно, що нашу ідею підтримали жителі нашої громади, Браїлівський ліцей імені В.О.Забаштанського, Браїлівська гімназія, Будинок творчості школярів та юнацтва, дитячий духовий оркестр та всі небайдужі браї-

лівці! Разом нам вдалося зібрати 25 430 грн. За ці кошти ми придбали нашим військовим потрібні речі і передали волонтерами на передову», - розповіла Руслана Членова. Долучаються до цієї гарної справи і підприємці, депутати, і поліцейські, і священники.

25 грудня 2022 року в Браїлівському будинку культури відбувся різдвяний благодійний концерт. Глядачі зможли вислухати виступами переможців фестивалю Zhmerynka Acoustics Sounds Мар'яни Міщенчук, Софії Дранчинської, Тетяни Шевченко, учасника X-Factor 8, фіналіста Міжнародного фестивалю бардів Артура Чумаченка, а також зробити свій внесок для допомоги ЗСУ. Разом із благодійним концертом цього дня провели ще один благодійний ярмарок на підтримку наших воїнів-оборонців.

Учасники зразкового дитячого духового оркестру Браїлівського будинку культури під керівництвом Віталія Тодосюка впродовж двох років активно займаються волонтерством та зібрали майже два мільйони гривень для ЗСУ. У всі вільні від навчання дні вони гастролють по містах і селах України з концертами і дають глядачам чудову музичну, незабутні емоції та показують приклади допомоги нашим Збройним Силам і шляхи прискорення Перемоги. Хочу зазначити, що серед учасників оркестру є ще й брат Вітал

Здавна і понині в строю берегині...

У райгородській філії КЗ «Центр культури і дозвілля Райгородської сільської ради» та тутешній бібліотеці-філії КЗ «Ситковецька публічна бібліотека» людно, як у вулику. Майже щодня сходяться сюди прихильники волонтерського клубу «Берегиня» з основною метою - максимально допомагати фронту.

Хто-хто, а саме жіноцтво, ніби підсвідомо, відчуває посилення загальнодержавної небезпеки. Частина закордонних лідерів чомусь надто загралася в розмірковування про можливості «помиритися з окупантами», включно з його умовами, що виглядало б стимулом для подальших агресій від озвірілих горе-сусідів. А наші лідери оточили себе, незрозуміло чому, купкою однозначної меншості від майже поголовної більшості. У суспільстві ж вистачає спрітників, які умудряються не лише уникнути одягання солдатської форми чи бодай осбистих матеріальних пожертвувань на ЗСУ, такі ще й продовжують примножувати свої статки, притому в далекій від законодавства спосіб. А на цьому тлі ворог, на відміну від нас, не шкодує коштів на пропаганду. Не лише в себе і на тимчасово окупованих територіях, а й до нас постійно робить підривні закиди, справно використовуючи брехливий досвід комуністів і нацистів, разом узятих. Мета зрозуміла: розколоти суспільство зсередини...

Час від часу в розмовах райгородські активістки, які на початку минулого року об'єдналися в клуб «Берегиня», торкаються цих болючих в Україні тем. Але усвідомлюють, що одними розмовами ворога не зупиниш. Тому працюють. Плетуть маскувальні сіті, роблять заготовки для окопних свічок, в'язуть теплі шкарпетки та пояси під бронежилети...

Обідня пора. Закипає великий чайник. Жіночки роблять перекус. Тут можуть жвавіше обмінятися новинами, а іх невеселих чомусь прибавляється. Тому не засиджуються. Пойшли, чайком підбадьорились - і знову за роботу. Раніше латали закордонні вже використовувані сіті, а тепер плетуть нові, що приемніше і швидше.

Звісно, це нинішні першочергові завдання. Але в той же час у завідувачки закладу Ольги Суркової цікавлюється безпосередньою його роботою.

- Спочатку ковід, а потім і повномасштабна війна, нанесли відчутного удару по нашій роботі, - говорить Ольга Казимиривна. - Був час, коли основні колективи - три вокальні й один хореографічний - зовсім перестали збиратися через об'єктивні причини. А до того кращі співаки десятиліттями отримували можливості організовано проявити себе в усіх вікових кате-

горіях. Маємо дитячий колектив - «Зернятко», молодіжний - «Орхідея», дорослий - «Мальви»...

- Пригадую такий. Якогось року на пісенному фестивалі імені Віталія Іжевського «Над Собом пісня дзвінко лине» він єдиний став лауреатом з тих, хто навіть не мав звання народного.

- Скажу прямо, що звання народного для нас не самоціль. Як людина, яка все життя працює в культурі, усвідомлюю, що в такому разі прибавляється якесь бюджетна копійка, але й вимоги посилюються, до яких ми ще не завжди готові. Тобто - за першим же покликом залишити все і йти на репетиції та концерти чи тим паче їхати кудись. Але ми збираємося. І ходимо, і їздимо. Навіть у Польщі були, хоча і без звання народного.

- Кажете, все життя в культурі?

- Не тільки я, а й мати моя, Надія Афанасіївна, родом з Нижчої Кропивни. Починала вона завклубом у колишній Цілиноградській області Казахстану, де і я народилася. А батько, Казимир Ананійович, механізатор широкого профілю і шофер, родом із Ситковець, виконував у неї ще й роль баяніста. Я лише робила перші кроки, коли сім'я повернулася у Нижчу Кропивну, де мати знову пішла в клуб. Підростаючи, я старалася її допомагати в усьому, тому мій вступ до Тульчинського культосвітнього училища виглядав цілком логічним. Після того працювала в Немирівському районному будинку культури.

- Досвіду в ній більше, завжди охоче ділилася ним. Працюється з нею легко й цікаво. Клопотів у нас безпосередньо на робочому місці вистачає, тому я, наприклад, свої волонтерські функції виконую дома. Швиденько попоралась - і сідала в'язати аж за північ. Або шкарпетки, або пояси для бронежилетів.

- Будь ласка, детальніше, що це таке.

- Свого часу ви вже писали про нашу вмілу залізничницю Галину Придатко, яка входить до клубу «Берегиня» разом із чоловіком Олександром Миколаєвичем, до речі, майстром на всі руки. Саме Галина Миколаївна дізналася від зятя Владислава з фронту, що бронежилети без спеціальних поясів незручні, холодні, жорсткі... Вона знайшла і вив'язала йому відповідний пояс, який дуже сподобався. Після того посипались й інші замовлення. Я можу вам скинути

ючи, чим займаються земляки і допомагаючи їм, вона одразу ж зателефонувала і запитала, чи не пригодяться. Звичайно, пригодяться! Скільки вийшло з того добра більших маскувальних сіток - не злічити, а могли ж просто викинути.

- А тепер суто ваше професійне: наскільки змінився нині чичат?

- Якщо ви думаете, що люди почали більше читати історичної та військової літератури, то це не так. Стараються брати щось «легеніке». Очевидно, набридла інформація про війну і її жахи.

Коли з Ольгою Казимиривною я уточнював остаточний зміст, вона нагадала важливі деталі:

- Ми навчились робити сітки без жодного гудзочка, лише на петельках. Така сітка набагато легша, а тому зручніша в користуванні. За цю роботу взялася Галина Пивоварова, яка привозить чотирьом своїм сусідкам на вулицю Зелену «кравчукю» тканину на смужки. Вони на чолі з літнім Миколою Косенюком з ножицями вже виглядають її. До речі, в Миколи Пилиповича син Володимир з перших днів на війні.

У берегинь невисока пенсія. Але, незважаючи на це, вони скидаються періодично на тканини, основи сіток, парафін для свічок... І не тільки вони. Час від часу приходять односельці, приносячи кошти, хто скільки може. Шлють вихідці з села із інших куточків України чи закордоння. Наприклад, доночка щойно згаданої Галини Вікторівни Лариса це робила неодноразово...

Цей народ ніколи й нікому не здолати!

**Микола КАВУН,
власкор «Вінниччини»
Фото жителів Райгорода**

фото, хай інші волонтери також освоюють. Бо це ще потрібніше, ніж шкарпетки, які, хай і не такі теплі, а все-таки видають. А цього, наскільки знаю, ні...

- Скільки людей відвідує ваш волонтерський клуб?

- Вісімнадцять. Ще п'ятеро ветеранів трудяться дома над нарізанням стрічок. Але по-всякому буває: хтось захворів, а в когось вирвалась невідкладна справа. Є в нас навіть росіянка з Нової Каховки Ольга Василенко, яка родом з Оренбурзької області. Щоправда, все своє доросле життя з чоловіком, який є уродженцем нашої громади, вони прожили на Херсонщині, мали прекрасне обійстя, близько 200 вуликів, дві автомашини... «Визволителі» розграбували все. Подружжя проживало в Чехії, але набридло без діла там сидіти й повернулись на батьківщину чоловіка. Ясна річ, стареньке батьківське обійстя в маленькій Городниці для проживання не придатне, тому вони поселилися у Райгороді. А коли відвідували тут ЦНАП, Ольга Володимирівна побачила членів нашого клубу й собі виявила бажання допомагати. Вона спілкується українською, а пітніський напад на нас характеризує, як і всі ми, називаючи ворогів орками.

Стараються допомагати і люди, які далеко від села. Наприклад, односельчанка Марія Дзюбенко працює медсестрою в Борисполі. Якось у їхньому санаторії міняли тюлі. Зна-

А в душі горів вогонь...

Понад піввіку віддала служінню культурі Поліна Почапська із села Шипинки Копайгородської громади

Як невловимо швидко біжить час. Здається, ніби недавно це було, а вже минуло 44 роки. Саме така віддала між цими світлинами. На обох, серед інших людей – Поліна Почапська та Ольга Блажієвська. У далекому вже 1980-му вони працювали в будинку культури села Шипинки і займали відповідно посади завідуючою дитячим сектором та завбібліотекою. Того дня у складі агібригади поїхали на відділення Шевченково вшановувати працівників ферми, а мить для історії після виступу зафіксував фотокор Барської районної газети світлої пам'яті Олександр Мончук. Друга світлина зроблена мною кілька днів тому в Копайгороді, де завідуюча місцевою бібліотекою Надія Ковалишена організовала проводи на заслужений відпочинок Поліні Давидівні Почапської.

Понад п'ятдесят років життя віддала вона служінню її Величності культури. Працювала за покликом душі, в якій «горів вогонь». І не пригласав він ні на мить навіть тоді, коли труднощі, здавалося б, ставали поперек правди стіною. «Та попри все, з висоти минулих літ я жодного разу не пошкодувала, що обрала таку кипучу і невгамовану дорогу життя», – каже Поліна Давидівна. – Пройшла нею непідкупно з гідністю, чесно і самовіддано... Без цього не було б і успіхів, і визнання, і почестей...».

Сьогодні мало хто в Шипинках знає, що Петро і Поліна Почапські не корінні жителі, хоча живуть тут майже піввіку. Вона родом із Гулів, а він – із сусідньої Слободи-Гулівської. Доля їх зводила «підолослюм» двічі – спочатку в клубі Слобода-Гулівської на танцях, а згодом – в середній школі Підлісного Ялтушкова, де Петро працював вчителем музики і співів,

а Поліна – старшою піонервожатою. У 1972 році вони створили сім'ю.

– Ми знімали кімнату в будинку бабки Насті, добродушної старенької жінки, яка всіляко допомагала нам. Але чужий куток – не рідна

хата, хотілося мати свою. І тут, як кажуть, щасливе везіння посміхнулося до нас. У цей час в тодішньому радгоспі «Більшовик» була вакантною посада художнього керівника будинку культури. На запрошення директора господарст-

ва Адама Платоновича Легкого поїхали на оглядини і так нам сподобалося в Шипинках, що без роздумів погодилися на переїзд... Спочатку нас поселили в гуртожитку, а через п'ять місяців дали трикімнатну квартиру.

Молоде подружжя талановитих людей стало великою знахідкою для господарства, де по-справжньому цінували кадри. Досить швидко Почапські заявили про себе на рівні районної та обласної культури, а в селі жодна святкова дата не проходила без концерту чи якогось масового заходу. До сьогодні в домашньому архіві Петро Степанович і Поліна Давидівна зберігають десятки відзнак різного гатунку за сумлінну роботу.

Феноменом Шипинок був дитячий духовий оркестр, яким Петро Почапський керував тридцять років. За цей час він зацікавив і об'єднав музикою шістдесят дітей, яких

Співаємо з вірою в Україну!

Де ще, окрім вінницького техколеджу, знайдуться такі віддані глядачі, що не шкодують ані емоцій, ані гучних оплесків? Всю енергетику своїх нових фанатів цього разу відчув і запальний народний театр пісні «Слов'янка».

Драйовий подарунок для третьокурсників і підколективу ВТФК презентували обдаровані студенти одного з найбільших вишів України, перевіреного часом партнера – Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ.

Репертуар і харизма молодих солов'янок просто вражали! Всідти на місці без підспівування добре відомих народних і сучасних пісень для глядачів стало неможливою місією. Знімали на телефони, аплодували, невтомно кричали: «Браво». Так само й не стримували ані артисти, ані спільнота коледжу

своїх сліз... Музика нового, воєнного часу зачепила «за живе» кожного.

Концертну програму артисти «Слов'янки» презентували разом із художнім керівником – Адамом Дзюбою. Заслужений артист України ще й прівідкрив невеличкий секрет для глядачівого кола про директорку ВТФК, Світлану Василюк:

– Вона ваша мама, керівниця, вагома, солідна людина з великою-великою біографією. А тепер уявіть собі – вона ще й моя учениця.

Після такого одкровення стало відомо ще одне! Учасниками народного театру пісні «Слов'янка» є двоє випускників вінницького техколеджу.

Цінуємо неповторність і витонченість української пісні!

Ольга КРИКУН
Фото автора

Ліцеїсти у Вінниці зібрали понад 258 тис. грн на допомогу ЗСУ

10 березня на подвір'ї Вінницького ліцею № 27 вирував ярмарок «Тарасова смачна Україна». За підрахунками ліцеїстів, на гостині завітали понад 3000 відвідувачів.

«Шкільна родина активно готувалась, хвилювалась і радо зустрічала усіх гостей, оскільки мали шляхетну мету: зібрати кошти на дрон DJI Mavic 3T версії Thermal для 472 батальйону 144 бригади! Окрім автентичних страв з усіх куточків України, дивували гостей і патріотичним мистецтвом: військові гільзи та ящики з-під снарядів перетворились у руках наших мисткинь у художні шедеври, які охоче купували наші гости на аукціоні. Вінниця.info, фото ліцею

навчив грati на дванадцять видах духових інструментів. Це саме той випадок, коли захоплення переростало в стиль життя, бо для багатьох вихованців духовна музика стала професією.

Поліна і Петро закінчили Тульчинський культосвітній технікум і якісно доповнювали одне одного. Їхній вроджений самобутній талант проявлявся не лише на сцені, але й у виступах агібригади на фермах, на живах, в садах під час збирання яблук. А як важливо було організовувати культурне дозвілля для бійців студентських загонів, які підсобляли садоводам Шипинок і Шевченкового в осінній період. Тоді «вогнище культури» перетворювалося на один із головних стимулів ефективної роботи студентської молоді і приносило свої плоди. Щороку в радгоспі вирощували високі врожаї зерняткових і кісточкових культур, в яких був і внесок культпрацівників Петра та Поліни Почапських. Тому не випадково на них розповсюджувалися існуючі тоді форми матеріального заохочення. Нарівні з усіма робітниками радгоспу вони отримували грошові премії та додаткову оплату у вигляді нарахування яблук на зароблений карбованець.

У Шипинках Почапські побудували гарний будинок, виростили сина і доньку, дочекалися трьох онуків.

З 1982 року і до кінця 2023-го Поліна Почапська була директором будинку культури. Це той фронт трудової діяльності, який не має часових обмежень у роботі і позбавлений відпочинку у законні вихідні дні. Поліна Давидівна жила за одним поняттям – «Треба, бо за мене ніхто цього не зробить!». І цим все сказано! На її долю випало пізнати і достаток, і залишковий принцип фінансування культурної галузі. Вона сподівається, що краще для її послідовників настане в недалекому майбутньому. Нехай так і буде!

Віктор ЗЕЛЕНЮК,
власкор «Вінниччини»
Копайгородська громада

«Святешні дзвони» Івана Волошенюка

Колись моя столітня бабуся казали: «На небі не просто яскраві зорі — то душі світлих людей. Справжні і по смерті яскраво освітлюють шлях іншим...» А я захоплено слухала старенку і уявляла тих незнайомих людей-зірок дивовижними, красивими, величими, що й по смерті дарують красу іншим.

14 березня виповнюється сім років, як пішов на інші береги життя талановитий письменник, гарний товариш, справжня Людина — Іван Степанович Волошенюк.

Українець, патріот, справжній син своєї землі. Я пам'ятаю Івана Степановича світлим, небайдужим, уважним до людей, цікавим співрозмовником. Він по-справжньому любив Україну й усім життям своїм ніби стверджував: справедливості не зрадив ніколи, жив по совісті, творив від душі, працював для людей.

Іван Степанович — заслужений журналіст України, член НСПУ, автор понад 20-ти книг, лауреат кількох літературних премій, володар Золотої медалі української журналистики, Президентської стипендії за видатні заслуги в інформаційній сфері. Та за всіма титулами найперше я бачу Людину — щиру, добру, порядну.

Народився І. Волошенюк у селі Ометинці на Немирівщині. Виріс серед неймовірної української природи, важкої щоденної праці, в любові до людей, повазі до книг. Цікава книга була святом для Івася, маленьким світом, за яким мав віднинистися великий світ, повний нових відкриттів і таємниць. Уже пізніше, зрілим чоловіком, він загадуватиме свою батьківщину, рідні стежки, тепло рідної хати з особливою святою любов'ю. Батьківське село називав своєю душою, в якому, припускає, колись «мели хіба що вітри, не загнудзані ділами і дібровами...», де особливе небо, де формувалася душа, «погляди, громадянство, розумін-

ня сердечної приналежності до народу. Стражденно, уярмленого і все одно найкращого і найдорожчого у світі, бо це твій народ! Тож і почуття Вітчизни починалося в ньому «з тієї стежки до рідної хати, яка веде на вулицю, з вулиці — до сільського центру, звідти — вже дорога у світі».

Усе життя письменника триматиме рідна земля. І молитиметься він передусім ... рідному селу, тій ниточці «великої любові», яка озветься першою для підтримки в біді і для утвердження в радості».

Я пам'ятаю, як боляче переживав Іван Степанович анексію Криму, війну на Донбасі. Він тоді міцніше тримав свою зброю — Слово, яким утверджував незламний дух українського народу, його боротьбу за свободу і незалежність. Завжди стриманий, толерантний, з великим болем говорив чоловік про війну на Донбасі; вважав, що треба вести літопис кожного дня війни: «Люди мають знати правду про все, що діється на передовій. Це може викликати гнів, депресію, але народ має право знати правду».

Якось митець розповів про українських військовослужбовців, які потрапили в полон до кадирівців. Дивом хлопці лишилися живими (вони лікувались у Вінницькому шпиталі). І те, як знівичила їх війна, і те, яке земне пекло довелося пройти, — про все треба сказати народу, був переконаний письменник (не встиг Іван Степанович написати про це, реалізували ці плани його побратимі).

Востаннє, коли бачила Івана Степановича, звернула увагу, як він помітно схуд, був блідим, але, попри все, ні на що не скаржився. Лише пізніше я дізналася про серйозні проблеми, пов'язані з його здоров'ям: хворе серце, післяопераційна криза... Про це чоловік не дозволяв собі говорити. Усміхався по-

батьківським теплом і щиро, радів життю.

Пам'ятаю мою творчу зустріч із шанувальниками художнього слова у Вінницькому будинку вчителя. У той же день була презентація книги І.С. Волошенюка «Марія Й Опанас, проза і Парнас» у бібліотеці ім. Тімірязєва.

Іван Степанович, знаючи мене близько року, прийшов на мою презентацію, запізнившись на власний захід.

— Хотів вшанувати вас, добрє слово сказати.

Я була безмежно вдячна йому і до сліз зворушенна: для мене цей письменник завжди був величиною — митцем, але відкрити в майстрові Людину — шляхетну і просту, уважну і доброзичливу — завжди пріємно.

Останні тижні життя Івана Степановича ми спілкувалися чи не щодня. У нього було чимало творчих задумів і багато болю за долю Батьківщини нашої.

Одного дня Іван Степанович зателефонував мені. Він був бадьорим, хоча голос трохи видавав утому:

— Я вам книги свої передав. Почитайте.

— Дякую, Іване Степановичу, ви ж знаєте: ваші твори для мене — як жковток джерельної води.

— Там декілька книг.

— Я прочитаю. З нетерпінням чекатиму книги ваші.

Увечері мені привезли з Вінниці декілька книг Івана Степановича, зо-

крема «З письменницького гербарию Івана Волошенюка» і вибрани

твори «Зустріти любов». Я поспішала додому відкінути всі справи, щоб якомога швидше ввійти у світ великої митця-подолянина. А коли розгорнула першу сторінку, була приємно здивована дарчим написом Івана Степановича: «Тій ясновельможній і талановитій Анжелі, що має душу від Бугу і Сніводи,

вельможність таланту від солов'їв і зозуль, вилеканих в лісах, долинах і верболозах довкола Хмільника, а добрий характер мудрого учителя від батька і матері і тих найкращих людей, яких уміє примагнічувати і робити своїми друзями.

З повагою і поклоном автор Іван Волошенюк

Нижче був малюнок кумедного чоловічка з квіткою у руці: «Квіти від Волошенюка».

Анжела ВЕРЕМІЙ

Усміхнулася, чомусь очі заросли слізози: «Іване Степановичу, дякую...»

Батьківським теплом віяло від нього, родинним зatiшком, мудрістю наставника й добром — щирим, таким, що робить людину сильнішою.

Наступного дня Івана Степановича не стало. Заболіло серце. Відчуття втрати болісно огорнуло душу. Світ став біднішим. Не стало моого старшого товариша. І лише пам'ять, світла і пречиста, зігрівала серце. Розгорнула книги Івана Степановича — плід довгих років праці письменника. Знову читала вже знайомі твори, і з кожної сторінки до мене говорив душовний батько, талановитий письменник, справжня Людина, котра сповідувалася любов і добро — «ті якості, — на думку Івана Степановича, — з яких складається щастя».

Любив митець жовтій колір. «Коли цвіте кульбaba, — говорив, — у моєму серці бамкають святешні дзвони. А коли туга підіре груди, і від смутку почорніють слова,... сповідаюсь... Сповідатися перед водою і квітами у мене — від матери».

Нині вузькою стежкою йду до Івана Степановича, туди, де тиша спочиває, де «журавки ходять»... Несу жовті троянди. Мовчки моляюся. І раптом твориться диво: я чую дзвони, «святешні дзвони» Івана Степановича Волошенюка.

Кажуть, у житті треба встигнути сказати гарній людині хороші слова, подякувати за добро... Але хіба ми встигаємо зробити такі прості речі вчасно? Я не встигла...

Нині з почуттям глибокої шаноби схилило голову перед світлою пам'ятю справжньої людини: дякую, що Ви були в моєму житті; дякую за світло, яке дарували нам, за творчість і життя, що до останку віддали своїй Україні, її незламному народові.

Владлену Совку виповнилося б сто...

Він був редактором нашої газети, і саме йому випало змінити у вересні 1978-го рекордсмена щодо перебування на цій посаді Володимира Орлика. А особисто познайомився із новим редактором «Вінницької правди» випало лише 1980-го, коли після відновлення Оратівського району, а за півроку — і редакції тамтешньої районети, мені, 24-річному, запропонували колишню «Орликівку» посаду, яку він, уродженець сусідньої Гоноратки, обіймав ще до Другої світової війни. Тобто ми були заступниками редактора оратівської «районки» з інтервалом майже у півстоліття.

Оскільки на перших порах після адміністративно-територіального відновлення всім обласним службам доручалось надавати допомогу оратівчанам, зустрітися з нашим щойно створеним колективом і прибув Владлен Миколайович. Запам'ятався він небагатося лівім, заражавши послухати думку кожного щодо особистих творчих планів на найближчу перспективу. А ось початку членства, вчорашнього вінницького робітника, студента-заочника Сашка Барканя розпитував, кого з позаштатних авторів він уже залучив до співпраці. Той назвав лише Данила Корнєва з Фронтівки, хоча насправді допомоги від того ми мали небагато: пориваючись до співпраці з газетою, партійний дідунь,

як і більшість росіян в Україні, і не думав про належне засвоєння нашої мови. Тому напіканий ідеологічними трафаретами допис не лише доводилося максимально перелицовувати на більш до людської мови, а ще й перевкладати з російської. Але про такі незручності тоді ніхто не насмілювався говорити.

Загалом гість виглядав тихим, мирним і добрым. Але таким же, хоча дещо емоційнішим, я знову Івана Волошенюка. Чому ж вони дівні не спрацювались? Гортаною автобіографічну повість з лірнічими відступами Івана Степановича «Все те, що на серце лягло», видану 2008 року. Ось про його роботу на обласному радіо:

«...Цікавість була в тому, що колектив підібрали молодий, талановитий, а керував нами, переважно двадцятип'ятілітніми, «дуже старий», з нашого погляду, тридцятисімилітнім Владленом Совко. На його відповідь на запитання про макротріту була щонеділкова летючка. До цієї летючок призначався оглядач тижня, який читав, слухав і записував у велику канцелярську книгу свої враження про кожну передачу. Фактично він ставав і дирігентом летючок, задаючи тон розмови. Критикувати дозволялося всіх, у тому числі й самого Совка, однак він уникав привселюдної критики і досить-таки мудро. Не відчиваючи себе майстром сло-

ва, він писав нечасто, а якщо й писав, то пускав свій текст по руках всієї творчої служби, а в разі поспіху — через найавторитетніших журналістів з проханням письмово сказати свою думку і викласти зауваження, до яких він ставився з найскрупульознішою серйозністю.

Якщо матеріал після цього в чомусь недотягав, то на летючці про це говорити вдруге було незручно — ти ж уже висловив свою думку. Таким способом Совко уникав небажаної привселюдної критики і успішно обстоював честь свого мундира.

Нашого брата можна було критикувати на всю губу, що ми й робили з превеликим задоволенням й азартом. Летючка, правда, не виправдовувала своєї назви, вони ставали тягучками, зашкілювали, часом, аж в обідню перерву, але користь від них була безперечною. Ми вчинилися на наших помилках, росли професійно. Ніде більше потім, у жодному колективі, я летючок такого резонансу не зустрічав. На критику там обов'язково ображалися і сердились. Аналізуючи, чому в Совка було по-іншому, я зрозумів причину. Височині найгострішої критики ніколи не підприяла жодним адміністративним поруходом. Кращі передачі тижня обов'язково заносилися до спеціального реєстру і відзначалися матеріально, а розкритиковані не каралися. Критикували їх заради того, щоб

наступного разу ти більше не наступав на ці граблі...».

Щоправда, далі Волошенюк описав те, як їхні стосунки зруйнувалися: «...Партійна виучка в комсомолі і міському комітеті партії зробила Владлена Миколайовича таким слухняним і боязким функціонером, що навіть обкомівська прибіральниця була для нього начальником, не кажучи вже про інструктора, завідувача відділу чи секретаря. Він усім їм низько кланявся і хотів, щоб ми теж кланялися, і головне, щоб вони це бачили і хвалили Совка за розумне виховання своїх хлопців...».

Іван Степанович у цьому виглядав непокірним, тому керівник ставився до нього з осторогою. А коли між двома найвищими посадовцями обласного радіо — ним та Дмитром Педоруком — виникло непорозуміння, Владлен Миколайович, побоюючись «кукучування опозиції», поспішив вижити Волошенюка з радіо. Той підійшов до Орлика, який прийняв його працювати у «Вінницьку правду». Але треба ж такому статись: невдовзі Володимир Якович вийшов на пенсію, і його замінили... Совком. Після того, як Івану Степановичу на 5 карбованців знизили зарплатню, він подався на творчі хліби. Ясна річ, справа не в розмірах зниження...

Таким чином, виходить, що саме Совко, не ставлячи перед собою

такої мети, допоміг одному з кра-

щих журналістів області ще й повнити лави відомих письменників. Сам він, щоправда, наскільки відомо, до літературної творчості не тяжів, але журналістика захопила його, фронтовика родом з херсонського Берислава, історика за фахом і партійного функціонера за вихованням, назавжди. Прочитуємо ще одного ветер

«Мої вірші - то моя душа, і я дарую їх людям», - каже пенсіонерка з села Квітка Клавдія Добровольська

Із цією неординарною жінкою мене познайомила староста Луко-Барського старостинського округу Тетяна Мірниця. «У нашому селі з поетичною назвою Квітка проживає самобутня талановита поетеса, яка творить душою прекрасні поезії, - сказала вона. - Може, знайдеться місце для розповіді про неї на сторінках «Вінниччини»...».

З телефонної розмови з Клавдією Анатоліївною Добровольською дізнався, що вона народилася 29 жовтня 1959 року в сели Гулі копишинського Барського району. Ще в шкільні роки спробувала писати вірші. Декілька віршів відслала в районну газету, але їх не надрукували, і тоді дівчина вирішила, що більше писати не буде. У 1979 році закінчила Немирівське педучилище і стала працювати вихователем спочатку в Журавлівській дошкільній установі, а потім - у Луко-Барській.

— Тут і залишилася проживати й працювати, вийшла заміж, побудували з чоловіком Володимиром будинок, виростили сина Олександра та доньку Аллу. Коли працювала в дитсадку складала прості дитячі віршки на різних свята. І не більше. Потім дитсадок закрили через відсутність фінансування. Залишилася на деякий час без роботи, працювала в магазині продавчинаю, була на зайнятості у Києві. І там мене знову «прорвало». Бувало, по кілька віршів на день писала. У новому колективі отримала псевдонім «Муз». Початок війни росії проти України дуже вплинув на мою творчість. Зараз маю у доробку 110 віршів. Їх тематика різна — рідне село, про маму, рідний край, природа, дитинство, багато про війну. Є також кілька

гуморесок і навіть прозових творів. Із нашого села загинуло на війні уже сім воїнів, кожному з них пишу присвяти-пам'яті. Серед них — троє моїх вихованців. Боляче дуже...

Я вважаю, що це мій обов'язок і даніна пам'яті полеглим Героям. Зараз на пенсії, тримаю домашнє господарство, а коли приходить музя, беру ручку і листок паперу. Мої вірші - то моя душа, і я дарую їх людям.

*Мої вірші - то є моя душа,
Проста і невібагливі до всього,
Що всіх почче й біль чужий сприйма
Чи то дорослого, чи то малого.*

*Мої вірші - то є моя душа,
Яка у казку до цих пір ще вірить
Й радіє, як малесеньке дитя,
І плаче, як той птах, що лине в вірії.*

*Мої вірші - то є моя душа,
Яка відкрита до усіх реалій,
Яка слова у рифмочки склада,
Хоча вони не зовсім досконалі.*

*Мої вірші - то є моя душа,
Що мріє і звертається до Бога*

І вірить, що закінчиться війна
Й прийде в мій край жадана Перемога.

***

*Війна складає у вірші слова,
Я їх пишу, а серце завмирає,
І слози витираю крадькома,
Але писати треба, я це знаю.*

*Оті слова пекельні, як той жар,
Важкі й болючі, як нестерпна мука
В них біль і страх, в них — горе і печаль
І довга-довга з рідними розлука.*

В них молитви, які злітають з вуст
Й летять високо до самісінького Бога.
В них сум і радість, що у купці обнялись
Й разом чекають слова Перемога.

Чекають цього слова люди всі
У кожному куточку України.
Хай мир прийде до кожного двора,
А ворог хай на віки вічні згине.

Вірші пишу, коли приходить музя. Це буває, коли працюю десь на городі, чи по господарству пораюся, і навіть серед ночі. Тоді послішаю все занотувати, бо думка спливє і вже її не наздіженеш. Починаю писати на віт з однієї фрази. Муки творчості проходять по-різному. Є вірші, які народжуються за кілька хвилин, а іноді кілька днів на це потрібно. Буває місяць і більше музя дрімає, а потім майже кожен день я в творчості. Один твір закінчує, інший розпочинаю. Мене іноді запитують, як я пишу вірші. Якогось правила написання у мене немає. Я пишу душою, передаю всі відчуття і хвилювання і звичайно надіюся на музу — вона моя надія, супутниця-помічниця.

Дочка Алла теж раніше писала вірші, на віт видала невеличку збірочку поезій, але зараз вона займається іншою творчістю: своїми руками творить красу з мережива, стріочек, ниток та всяких прикрас — одним словом, займається рукоділлям. Це її хобі, яке прийшло на зміну поезії.

Підготував Віктор ЗЕЛЕНЮК,
власкор «Вінниччини»

Барська громада

Єдина студентка серед авторів відомого посібника

Ще в перші дні повномасштабної війни відома нашим читачам професорка кафедри іноземної філології Київського національного університету культури і мистецтв Юлія Рибінська вирішила створити авторський колектив і в якомога стисліше строки завершити роботу над підручником для допомоги в контактуванні українських та англомовних військових. Адже таке спілкування було дуже важливим для успішного навчання наших захисників, а відтак - подальшого переїзду подій на фронті.

До роботи над посібником професорка залучила колег-викладачок Світлану Печенинську, Наталію Сарновську, Марину Антонівську, а також студентку Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова Ангеліну Ковалчук, оскільки знала особисто її рівень — свого часу дівчинка у неї займалася і вразила своїми здібностями та працьовитістю.

Вона є внучкою світлої пам'яті відомого за межами України оратівського лікаря-психотерапевта Петра Васильовича Ковалчука, справу якого продовжив син Олександр, а з початком війни надає допомогу пораненим неподалік передової. Бабуся Ірина Ми-

колаївна — клінічний психолог, мати Тетяни хоча й не є професійною медикінею, але працює в галузі, пов'язаній з фармацією та медициною. Не дивно, що Ангеліна обрала для себе медуніверситет. А до того закінчила першу вінницьку гімназію із золотою медаллю. Іще цікавий факт: були можливості здобувати вищу освіту державним коштом, але, маючи певні наукові задуми, вирішила залишатись матеріально незалежною.

Ще в шкільні роки проявилася неабиякі здібності у вивчені англійської. А в роботі над цим підручником її роль «свіжої думки» мала неабияке значення. Адже всі інші співавторки — з одного й того ж середовища. Та й перебування батька серед військових дозволяло їй давати слухні поради.

Дівчина продовжує своє навчання на другому курсі, має низку гарних задумів. Але для їх реалізації необхідна Перемога, у досягнення якої вона старається вносити свій вклад.

Микола КАВУН

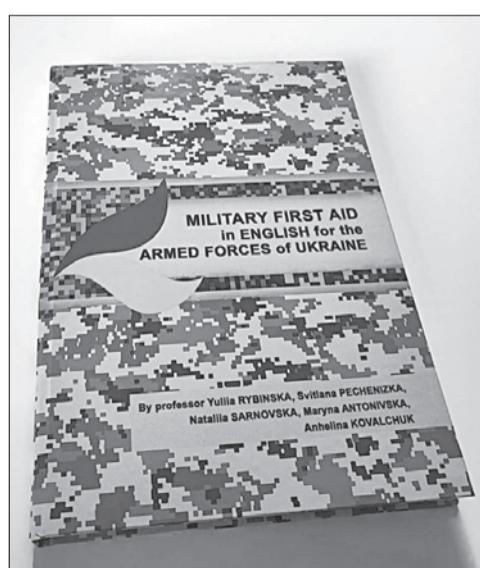
Творчість єднає громади

вітчизняних композиторів, а також оригінальні — в обробці керівника ансамблю Віктора Ароновича. Свого часу колектив неодноразово брав участь у концертах, фестивалях, районних та республіканських конкурсах народної творчості, був учасником телепередач «Золоті ключі» та «Сонячні кларнети», вийжджав із концертами до Польщі.

Ініціатором, організатором, натхненником та ведучим цього побачення з прекрасним був поет Володимир Кравець, родом із села Біляни Могилів-Подільського району. Саме завдяки йому відбувся творчий обмін досвідом між громадами, який домовилися й надалі продовжувати. Гості нашого міста своїми зворушливими виступами подарували гарний настрій та емоційне піднесення і сповнили присутніх душевним спокоєм та надією на подальше майбуття.

Тетяна МАРТИНЮК
м. Могилів-Подільський

Креветки ростуть на... іллінецькому городі

Якщо точніше, то не в ґрунті чи десь серед картоплі-буряків, а у великих резервуарах, поміщених у гіантську теплицю, що протягнулась мало не на весь город. Спочатку сусіди думали, що господарі затіяли вирощувати там щось звичне. Тому й особливої уваги на неї ніхто не звертав. А коли Іллінцями покотилася інформація, що Богдан Кудина насмілився розводити креветку гіантську, багато хто реагував приблизно так: що за жарти – перше квітня ще далеко та й не до жартів нам сьогодні!

Але час нині такий, що всіляких див вистачає. Виявляється, і в прісній воді ці походженням з моря ракоподібні почиваються, ніби тутешня риба. Отже, напросився я до пана Богдана на екскурсію, а заодно – на своєрідне інтерв'ю-репортаж...

- Ви місцевий?

- Ні, дашівський.

- Ясно. Наскільки випадало описувати всілякі новинки, саме переважно дашівчани за них бралися. Ризикові люди.

- Я займаюсь й автобізнесом, але паралельно зацікавила ця нова справа. Вона непроста, довелось відчутно попрацювати над збагаченням своїх знань. Бо якщо вкладати серйозні кошти, то треба знати у що. Пробили артезіанську свердловину, теплицю змонтують за кілька днів. З цим проблем нема, робиться все швидко і якісно.

- Чим обігріваєте?

- Дров'яний котел. Вистачає. Ось

термометр – 25 градусів. Це найвігодніший варіант.

- А що то у воді виглядає так печально?

- То самка линяє, а таке в креветок відбувається нерідко. Поруч із нею самець. Поки що важко сказати, з якими намірами. Чи охороняє, чи сам намагається з'їсти. Во випадку канібалізму трапляються.

Співбесідник бере одну з палиць і подразнює самця.

- Охоронець!

- Повітря в теплиці також нагріває чи обмежується підігрівом води?

- Відповідні нагрівачі повітря є, але вони не ввімкнуті. Достатньо

нагрітої води.

- У кожному резервуарі бачу ящики. Яка їхня роль?

- У природному середовищі ракоподібні люблять каміння, нірки, корчи... У резервуарі цю роль і виконують пластмасові ящики.

- Чим ви годуєте своїх креветок?

- Вони належать до всіх-таки: рибки, червії, свіжі огірки, зелень і навіть гриби лише їстівні, звичайно.

- Чи не пробували в якійсь з посудин вирощувати рибу?

- Ні, бо тоді пуття не буде. Треба займатись чимось одним, найвігоднішим. До того ж, риба після себе викидає у воду забагато відходів життєдіяльності. У ракоподібних їх набагато менше, але вони все-таки є. Як бачите, саме на ній і базується аквапоніка, яка дозволяє шляхом вирощування огірків, кабачків, полуниці остаточно очищати воду. Тобто відходи життєдіяльності креветок слугують органічним добривом. Щоправда, ця справа у нас нова і поки що про можливі врожаї нічого не можу сказати. Втім, наприклад, цьому кабачкові лише за два тижні, а гляньте, який вигнався. Бо що й повітря тут – ніби у джунглях, тепле і дуже вологе. А кисень у воді прибавля-

умовних одиниць.

- Звичайно, треба гуртуватися, а гуртом краще і розширятися, і збут організовувати, хоча в цілому проблем із цим немає, попит величезний.

- Чи практикуватимете дегустації, як, приміром, свого часу організували їх під Жмеринкою власники ферми равликів?

- Звичайно, але для цього нам ще доведеться трохи підучити досвід колег. Втім, відповідну бесіду вже замовили.

- І насамкінець. Газету «Вінниччина» передплачуєте?

- Як і більшість людей нашого віку, більше склонні до смартфонів.

- Справа, звісно, ваша, але в інтернеті вже дописались до того, що ніколи не можна використовувати як добриво деревну золу. А у вас у з'язку із загадуванням котлом її дуже багато, і висипаєте її, як має же всі це десятиліттями роблять, на городі з боку хати. Тим часом у минулому випуску нашої газети «Земля. Садиба. Господар» розповідається, що від хат ґрунти на городах надто «зазолені», надлишок попелу може лише шкодити. Краще виносити його на протилежний край... Це лише один маленький приклад. До речі, і про загадувану жмеринську дегустацію ми детально розповідали. Отже, думайте...

Спілкувався Микола КАВУН
Фото автора

ється влаштуванням кругообігу в кожному резервуарі. Тобто всі умови. А ще хочу наголосити, що всупереч усім літакам, усе тут природне, ніякої хімії, ніяких антибіотиків і тому подібного.

- Щодо вартості, то у вас зустрічав цифру три тисячі гривень за кілограм. Це щось фантастичне.

- Так, але тут мова лише про живі креветки.

- Ви закликаєте до співпраці інших підприємців, і мінімальний вклад фігурував у 5 тисяч

Корів менше, молоко – за безцінь...

Ця тема сьогодні болюча і хвилює не лише селян, але й міських жителів. Все бумерангом позначається на цінах. Поголів'я корів катастрофічно знижується. Худобу пускати під ніж, і створюється дефіцит молока. Довирізалися до того, що в селах позалишалося по три-п'ять корів, а то й зовсім немає жодної. Колись на пасовища виганяли по 200-300 корів. Коли йшла дорога череда, машини не могли проїхати...

– Я більше двадцяти років тримаю корову, а бувало, й по дві тягнула, – каже моя знайома Марія Іванівна з Луко-Барського старостину. – З безвиході жили рвала – і на роботу встигала, і вдома всьому давала раду. Тепер сили вже вичерпуються. У січні розтелилася первістка, то з лютого почала продавати молоко «на машину». Приїжджає вона о п'ятій ранку, то до того часу все мусить зробити – і нагодувати, і напоїти, і гній вичистити, і видоїти... Дуже тяжкий труд, а ціна зовсім мізерна – дев'ять гривень дають. Це кілька пачок сирників! Хіба ж то молоко стільки коштує? А півлітрова пляшка води в магазині і сімнадцять, і тридцять п'ять... Чому ж так праця селянина не ціниться?

Не погодитися з Марією Іванівною не можна. Вона має рацію на сто відсотків! Виробники молока страждають, а переробники у виграши і торговельники не в програши. Цікавлюся цінами в маленькому магазині приміського села – 400 грамів сметані коштують 31 гривню, ряжанка – 29 гривень, а дев'ятсот грамів кефіру аж 57 гривень!

Тим часом просвіту на молочному ринку не видно – села старі-

ють, люди вимирають, а молодь, що ще там залишилася, не горить бажанням займатися домашнім тваринництвом. Це – сумна реальність. Ніхто не знає, коли почнеться відлік у зворотний бік. І чи взагалі він настане у наші теперішні складні часи.

В Україні йде війна, необхідно зміцнювати ЗСУ. Це добре розуміють і селяни, які утримують худобу, і чим можуть допомагати армії.

Віктор ЗЕЛЕНЮК

Сімо розсаду

Основна турбота городника в березні – розсада. Продовжують висівати насіння овочевих культур на розсаду для вирощування в пілкових теплицях і відкритому ґрунті. Міська квартира – не найкраще місце для вирощування розсади (тут мало світла, висока температура, низька вологість), але якщо немає можливості використовувати, наприклад, засклений теплицю, що підігрівається, необхідно заздалегідь подбати про підготовку відповідного місця для розсади в квартирі. Проведіть ревізію наявного насіння. Оброблене фунгіцидами та стимуляторами воно висівається в сухому вигляді. На весні сіють на розсаду томати, со-

лодкий перець, баклажани, капусту. Краще вирости обмежену кількість хорошої розсади, ніж мати багато неякісної.

Строки посіву насіння визначаються індивідуально і залежать від місця вирощування (теплиця, відкритий ґрунт) та від терміну дозрівання. Наприклад, високослі сорти та гібриди томата для вирощування в теплиці висівають в приміщенні з 25 лютого по 5 березня, а ранньостиглі сорти для відкритого ґрунту сіють пізніше – з 30 березня по 15 квітня. Визначити терміни посіву насіння можна, зробивши «зворотний відлік», від зразкових термінів висадки розсади та її необхідного віку на той момент.

В Україні з 1-го березня здійснено індексацію пенсій

Про особливості індексації пенсійних виплат із 1 березня 2024 року йшлося під час брифінгу начальника Головного управління Пенсійного фонду України у Вінницькій області Олени Корчаки.

На виконання ст. 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» Головним управлінням Пенсійного фонду України у Вінницькій області з 1 березня 2024 р. проведено щорічну індексацію пенсійних виплат для всіх категорій пенсіонерів.

Як пояснила Олена Корчака, цьогоріч коефіцієнт індексації, що відповідає 50% показника зростання споживчих цін за попередній рік та 50% показника зростання середньої заробітної плати (доходу) в Україні, з якої сплачено страхові внески за 2021-2023 рр., порівняно з 2020-2022 рр., становить 1,0796.

Відповідно до постанови уряду від 23.02.2024 «Про індексацію пенсійних і страхових виплат та додаткових заходів щодо підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення у 2024 році» забезпечено проведення індексації пенсій та щомісячних страхових виплат; підвищення розмірів мінімальних пенсій з інвалідності колишнім військовослужбовцям та постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи; збільшення рівня мінімальних пенсійних виплат окремим категоріям пенсіонерів.

Зокрема, з 1 березня 2024 року проіндексовано призначенні до 31 грудня 2023 року пенсії цивільних пенсіонерів; пенсіонерів силових відомств; осіб, які отримують пенсію з інвалідності, що настала внаслідок каліцту чи захворювання, внаслідок Чорнобильської катаст-

рофи, та колишніх військовослужбовців; осіб, що отримують «спеціальні» пенсії. Основні розміри пенсій, призначених відповідно до Законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про статус народного депутата України», «Про наукову і науково-технічну діяльність» підвищуються на коефіцієнт.

Варто звернути увагу, що розмір збільшення в результаті перерахунку пенсії з 1 березня не може бути меншим за 100 грн та більшим за 1500 грн в межах максимального розміру пенсії (23610 грн), визначеного законом.

Отримувачі пенсій, які були призначенні у 2021-2023 роках, отримають підвищення в розмірі 100 грн.

Загалом у Вінницькій області підвищення отримали 381,1 тис. цивільних пенсіонерів, тобто 94% від кількості осіб, яким було проведено перерахунок. Середній розмір підвищення склав 274,53 грн.

Так, підвищення до 100 грн отримали 26 тис. осіб (6%); від 100,01 до 500,00 грн – 332,6 тис. осіб (82%); від 500,01 до 1000,00 грн – 19,5 тис. осіб, або 5%; підвищення понад 1000 грн отримали 3 тис. пенсіонерів області (1%).

Що стосується пенсіонерів силових структур, то проіндексовано розміри пенсій, призначених відповідно до статей 13, 21 і 36 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (крім осіб з числа військовослужбовців

строкової служби). Збільшення отримали 21,1 тис. пенсіонерів силових структур Вінниччини, середній розмір підвищення становить 784,02 грн.

Вдруге були проіндексовані пенсії, призначенні за спеціальними законами. Перерахунок торкнувся 989 пенсіонерів, середній розмір підвищення – 640,59 грн.

Додаткові гарантії мінімальних пенсій та пенсійних виплат

Із березня 2024 року підвищені мінімальні пенсійні виплати непрацюючим пенсіонерам-одержувачам мінімальної пенсії незалежно від її виду та стажу пенсіонера – з 2 520 грн до 2 725 гривень; пенсіонерам у віці до 70 років зі стажем 30/35 років відповідно у жінок/чоловіків – з 2 760 грн до 2 980 грн; непрацюючим пенсіонерам у віці від 65 років зі стажем 30/35 років відповідно у жінок/чоловіків – 40% від мінімальної заробітної плати станом на 1 березня 2023 р. – з 3 120 грн до 3 370 грн; пенсіонерам у віці понад 70 років зі стажем 30/35 років відповідно у жінок/чоловіків – з 3 000 грн до 3 240 грн; особам, яким виповнилося 80 років і більше, стаж яких 20-25 років – з 3 120 грн до 3 370 гривень.

Причому перерахунок проведено автоматично за матеріалами пенсійних справ, і це не потребує додаткових звернень громадян до Пенсійного фонду.

Також Олена Сергіївна зазначила, що розмір підвищення пенсії кожного конкретного пенсіонера відповідно до цієї постанови визначено індивідуально з урахуванням його особистих показників, зокрема закону, згідно з яким пенсію призначено, часу призначення пенсії, тривалості страхового стажу, розміру заробітної плати, належності до непрацюючих пенсіонерів та до певної вікової категорії.

Загалом перерахунок пенсійних виплат проведено для 427,3 тис. пенсіонерів Вінниччини. Підвищення отримали 402,2 тис. громадян, середній розмір його склав 30,127 грн. Зазначена категорія осіб буде отримувати підвищення до пенсії на постійній основі.

Про прожитковий мінімум 2024 року

У зв'язку зі збільшенням розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працевлаштність, з 1 березня Головним управлінням ПФУ проведено відповідний перерахунок пенсій. Необхідно врахувати, що перерахунок пенсій, над-

бавок, підвищень та інших доплат до пенсії, які здійснюються з урахуванням розміру, встановленого на 1 січня 2024 року, проводиться з 1 березня 2024 року разом зі щорічною індексацією пенсій. Отже, прожитковий мінімум для непрацевлаштніх осіб збільшився з 2093 до 2361 гривень.

Виходячи з нового розміру прожиткового мінімуму, перераховано такі мінімальні розміри пенсій: непрацюючим пенсіонерам, які отримують пенсії за віком; шахтарям; сім'ям військовослужбовців у разі втрати годувальника.

Також перерахунку підлягали такі складові пенсійних виплат: доплата за понаднормовий стаж; надбавка до пенсії за особливі заслуги перед Україною; доплата ветеранам війни та членам сімей загиблих/померлих ветеранів війни; надбавка жертвам нацистських переслідувань та членам сімей померлих жертв нацистських переслідувань.

Загалом перерахунок пенсійних виплат у зв'язку зі збільшенням розміру прожиткового мінімуму проведено для 362,9 тис. пенсіонерів Вінниччини, 191,8 тис. громадян отримали підвищення, середній розмір якого склав 101,1 грн.

4 березня поточного року Головним управлінням Пенсійного фонду України у Вінницькій області вже розпочато фінансування проіндексованих пенсій. Виплата пенсій здійснюється згідно з графіком через банківські установи або відділення АТ «Укрпошта».

Потреба коштів на виплату пенсій з урахуванням проведених перерахунків у березні збільшилась на 157,5 млн грн і складає 2,17 млрд грн.

За інформацією ГУ Пенсійного фонду України у Вінницькій області

І ОГОЛОШЕННЯ

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди:

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання – Приватне сільсько-гospодарське підприємство «Нива» (ПСП «Нива»), ідентифікаційний код юридичної особи в ЄДРПОУ - 32258322;

Місцезнаходження суб'єкта господарювання - Україна, 23834, Вінницька обл., Гайсинський р-н, с. Мала Мочулка, вул. Садова, буд. 3, контактний номер телефону - (067)4306717, адреса електронної пошти суб'єкта господарювання - pspniva@ukr.net

Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика - Україна, 23834, Вінницька обл., Гайсинський р-н, с. Мала Мочулка, вул. Садова, буд. 3;

Мета отримання дозволу на викиди - для існуючого об'єкта, для експлуатації обладнання в результаті діяльності якого здійснюються викиди ЗР в атмосферне повітря.

Відомості про наявність висновку з оцінки впливу на довкілля, в якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, яка згідно з вимогами Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" підлягає оцінці впливу на довкілля – об'єкт не підлягає оцінці впливу на довкілля, відповідно висновок з оцінки впливу на довкілля, відсутній.

Загальний опис об'єкта (опис виробництва та технологічного устаткування) – основним видом діяльності підприємства згідно з КВЕД є 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Зерно з поля автотранспортом поступає та територію підприємства, зважується на автомобільний вазі з подальшим розвантаженням до завантажувального бункера зерносушарки. Просушене зерно відвантажується на автотранспорт та надходить до зерноскладів для подальшого зберігання або відпуску споживачам згідно з укладеними договорами. Розвантаження та переванження зерна на території підприємства

здійснюється за допомогою зерновантачувачів MZV та JCB. Дизельне паливо необхідне для заправки автотранспорту зберігається в ємностях. Поточний ремонт техніки здійснюється в мехмайстерні. Грубка опалення експлуатується для обігріву адмінбудівлі.

Джерелами викидів ЗР є зерносушарка MECMAR D 24/175 T2, завантажувальний бункер, відвантаження зерна на автотранспорт, склади зберігання зерна, зерновантажувачі MZV та JCB, дихальні клапани ємностей для зберігання дизпалива, паливороздавальний пістолет для дизпалива, загально-обмінна вентиляція мехмайстерні, димова труба грубки опалення.

Відомості щодо видів та обсягів викидів (т/рік) – речовини у вигляді суспензованих твердих частинок – 0,083, вуглецю оксид – 0,954, оксида азоту (у перерахунку на діоксид азоту [NO + NO₂]) – 0,083, діоксид вуглецю – 69,027, азоту(1) оксид (N₂O) – 0,0022, НМЛОС – 0,046, діоксид сірки – 0,082, метан – 0,0032, НМЛОС – 0,002000687, залізо та його сполуки – 0,0003, мangan та його сполуки – 3E-5.

Заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, що виконані або/та які потребують виконання – не передбачені; перелік заходів щодо скорочення викидів, що виконані або/та які потребують виконання – не передбачені; дотримання виконання природоохоронних заходів щодо скорочення викидів – заходи не передбачені;

Відповідність пропозицій щодо дозволу викидів викидів законодавству – відповідають діючому законодавству.

Адреса Вінницької обласної військової (державної) адміністрації, до якої можуть надсилатися зауваження та пропозиції громадськості щодо дозволу на викиди – Вінницька обл., м. Вінниця, вул. Соборна, 70. Тел. 0432 592 110.

Строки подання зауважень та пропозицій – протягом 30 календарних днів з дати опублікування інформації в газеті.

Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди:

Повне та скорочене найменування суб'єкта господарювання – Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІНСМАК» (ТОВ «ВІНСМАК»), ідентифікаційний код юридичної особи в ЄДРПОУ - 44815309; Місцезнаходження суб'єкта господарювання – Україна, 21001, Вінницька область, Вінницький район, місто Вінниця, вулиця Героїв Нацгвардії, будинок 87-6, контактний номер телефону – (067)6554987, адреса електронної пошти суб'єкта господарювання diana@gmail.com

Місцезнаходження об'єкта/промислового майданчика - 23607, Вінницька обл., Тульчинський район, село Кинашів, вул. Желюка, будинок 3;

Мета отримання дозволу на викиди – для існуючого об'єкта, з метою експлуатації обладнання в результаті діяльності якого здійснюються викиди ЗР в атмосферне повітря.

Відомості про наявність висновку з оцінки впливу на довкілля, в якому визначено допустимість провадження планованої діяльності, яка згідно з вимогами Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" підлягає оцінці впливу на довкілля – об'єкт не підлягає оцінці впливу на довкілля, відповідно висновок з оцінки впливу на довкілля відсутній;

Загальний опис об'єкта (опис виробництва та технологічного устаткування) – основним видом діяльності підприємства згідно з КВЕД є 10.20 Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків.

Для обігріву виробничих приміщень в ході роботи рибопрероблювальних установ використовуються котли, що працюють на дровах.

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінкою впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами Ведення Єдиного реєстру з оцінкою впливу на довкілля, не зазначається суб'єктом господарювання)

6638

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності (автоматично генерується програмними засобами Ведення Єдиного реєстру з оцінкою впливу на довкілля, для паперової версії зазначається суб'єктом господарювання)

ПОВІДОМЛЕННЯ

про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА ФАБРИКА «ТОРГТЕХНІКА», ідентифікаційний код 43732948 інформує про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

1. Інформація про суб'єкт господарювання.

Україна, 21022 Вінницька область, Вінницький район, місто Вінниця, вул. Гонти, будинок 35-Д.

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи.

Планована діяльність, її характеристика.

Планованою діяльністю передбачається: «Нове будівництво виробничо-складського комплексу по вул. Гонти, б/н в м. Вінниці». Основним видом діяльності є виробництво паперу та картону з очищеної та відсортуваної пульпи. Максимальна продуктивність папероробної машини складає 700 т/добу картону та паперу; 241 500 т/рік.

Технічна альтернатива 1. Планованою діяльністю передбачається будівництво виробничо-складського корпусу, який передбачений для виробництва картону та паперу. Виробничо-складський корпус запроектований із сендвіч-панелей по залізобетонному збріному каркасу. Фундаменти – пальові, ростверкери – залізобетонні монолітні. Плити перекриття – збірні залізобетонні. Покрівля з сендвіч-панелей по залізобетонних балках та прогонах. Поверховість – 3 поверхі. Висота споруди – 25,00 м від нульової відмітки. В складі планованого будівництва передбачається вагова, підтримуюча металева вежа для дімоходів котельні, фундаменти під ємність зберігання оброботної води.

Для виробництва картону та паперу використовуватиметься очищена та відсортувана пульпа. Виробництво працює цілодобово – 345 днів на рік із плановими зупинками на технічне обслуговування та ремонт обладнання.

Технологічний процес виготовлення паперу та картону складається з наступних операцій: розмелена та очищена пульпа концентрацією 3,5% потрапляє в змішувальний басейн, де розбавляється регістровою водою до концентрації 0,6-0,9%; формування полотна на формовочній машині, де відбувається формування та первинне зневоднення паперового полотна; пресування паперового волокна - віджимання та видалення вільної води з паперового полотна; сушіння за допомогою сушильних циліндрів. На даному етапі полотно, що рухається, притискається до гарячої поверхні обертових циліндрів сушильними сітками, відбувається його нагрівання і випаровування води. У сушильні цилінди подається пара і видаляється конденсат через парові головки; проклеювання полотна крохмальним клеєм для надання паперовому полотну необхідної міцності; досушування полотна до 90-93 %. Готове паперове полотно після досушувальної частини находитиметься на турбінний вал, який притискається до циліндра накату, що обертається, спеціальними важелями. При досягненні заданого діаметра турбінного вала відбувається автоматичне перезаправлення паперового полотна на вільний турбінний вал. Необхідний розмір полотна формується за допомогою повздовжно-різального верстату.

Технічна альтернатива 2. В якості технічної альтернативи розглядалася технологія виготовлення паперу та картону з сульфатної целюлози, яка отримується шляхом варки подрібненої рослинної сировини з розчином, основним компонентом якого є гідроксид та сульфід натрію. Варіння передбачається в котлах при температурі 160-180°C і тиску 0,7-1,2 МПа. Цей спосіб дозволяє переробити будь-яку рослинну сировину та отримати найбільш міцні волокнисти поліфабрикати. Сульфатна целюлоза після варки має темний колір та в невібіленому вигляді використовується лише для технічних видів паперу та картону. Також волокна сульфатної целюлози, через свій хімічний склад та анатомічну будову, потребують багато енергії на її подрібнення.

В ході вивчення даної технології виявлено ряд недоліків в порівнянні з технологією виготовлення паперу та картону з очищеною пульпою, зокрема економічна вартість, значні викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря та значне забруднення стічних вод виробництва, що пов'язане з попаданням до них відпрацьованих варильних, промивних, випарних розчинів, розчинів содорегенераційних цехів. Конденсати варильного та випарного цеху мають різкий неприємний запах, так як можуть містити в своєму складі лужний лігнін, розчинені органічні речовини вуглеводневого походження, сульфати, сульфіди, сульфіти, карбонати та хлорид натрію.

Використання в якості сировини очищеної та відсорто-

ваної пульпи для виготовлення паперу та картону, дозволяє заощадити 3-4,5 м³ деревини, або близько 15 дорослих дерев.

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи.

Вінницька область, Вінницька р-н, м. Вінниця, вул. Гонти, б/н.

3.1. Територіальні громади, які можуть зазнати впливу планованої діяльності. Планована діяльність передбачена в межах міста Вінниці, тому вплив планованої діяльності поширюється на Вінницьку міську територіальну громаду.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1. Вінницька область, Вінницька р-н, м. Вінниця, вул. Гонти, б/н. Ділянки проектування з кадастровим номером 0510100000:01:121:0072 та 0510100000:01:121:0050 належать до зони малоповерхової нежитлової та промислової забудови. Ділянки проектування мають неправильну форму площею 2,5501 та 0,6 га відповідно. Ділянка межує з усіх сторін з ділянками, що належать до земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та внутрішнього призначення.

Район будівництва згідно з ДСТУ-Н Б.В.1.1-27-2010 відноситься до I кліматичного району. Рельєф ділянки спокійний. Під'їзд до об'єкта здійснюється з вул. Гонти.

Категорія вищезазначених земель - землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Позначення - 11-02 Для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості. Використання - для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємств переробної, машинобудівної та іншої промисловості.

Земельні ділянки належать ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КАРТОННО-ПАПЕРОВА ФАБРИКА «ТОРГТЕХНІКА» на підставі договорів купівлі-продажу.

В цілому майданчик відповідає містобудівним вимогам, забезпечує дотримання санітарних, пожежних, екологічних вимог. Обмеження у використанні земельної ділянки, а саме червоні лінії, прибережно-захисні смуги водних об'єктів, виробничі санітарно-захисні зони комунально-складських підприємств, зони особливого режиму забудови враховані при плануванні виробничого майданчика. До об'єктів ПЗФ та Смарагдової мережі, земельні ділянки, де передбачається планування діяльності, не відносяться. Територія планованої діяльності знаходитьться в межах Національного Південнобузького субмеридіального екоріфорту.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2. Територіальна альтернатива 2 не розглядалася, так як земельна ділянка перебуває у власності суб'єкта господарювання, відповідає усім вимогам до планування виробничого майданчика, знаходитьться в промисловій частині міста. Планований виробничий майданчик по виробництву картону та паперу межує з виробництвом сировини для їх виготовлення (пульпи) та розміщено поряд з основним підприємством, що є економічно обґрунтованим та відповідає вимогам державних санітарних норм щодо планування територій населених пунктів. Також споживач готової продукції специалізується на виробництві гофрокартону.

4. Соціально-економічний вплив планованої діяльності.

Папір та картон є незамінним ресурсом у суспільному житті та використовується майже в усіх сферах діяльності людини, тому відмова від його виробництва неможлива.

Плановане виробництво передбачається з мінімальними ризиками для навколошнього середовища, оскільки сировиною для планованої діяльності є очищена пульпа, що утворюється шляхом переробки макулатури. Таким чином при виробництві паперу та картону не буде зрубано жодного дерева. Питання виснаження водних ресурсів вирішується шляхом впровадження системи обертного водопостачання. Також у стані війни проти зовнішнього агресора, будівництво нових виробничих потужностей, відінвлення роботи національного бізнесу, є запорукою економічної стійкості держави та її спроможності ефективно протистояти агресору. Реалізація планованої діяльності дозволить працевлаштувати близько 300 чоловік, що забезпечить надходження податків до місцевого бюджету.

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо)

Максимальна кількість сировини, що планується переробляти - 630 т/добу пульпи в перерахунку на сухе волокно та 70 т/добу целюлози. Вихід картону та паперу - 700 т/добу, 241,5 тис.т/рік.

Основні будівлі та споруди, що передбачаються на території планованої діяльності: виробничо-складський комплекс площею 11856 м², металева вежа, ТП, вагова, ангар (2 од.), фундаменти під ємність зберігання обертної води, автостоянка на 50 машиномісць.

Основне технологічне обладнання задіяне при плануванні діяльності: композиційний басейн, змішувальний пристрій, відцентровий насос, млин, машинний басейн, змішувальний басейн та насос, сортувалки, напірний ящик, насоси водо-кільцевого типу, комбі-прес, сушильний циліндр, клейльний прес, накат, поздовжно-різальний верстат, гауч-мішалка, гідророзбивач браку під клейльним пресом, гідророзбивач накату для переробки сухого браку, басейн підсіткової води, басейн надлишкової води, буферний ба-

сейн води. Джерелом паропостачання пари до сушильних циліндрів, для видалення «пов'язаної» води з паперового полотна за рахунок контактного та конвективного сушіння, є два парові котли UNIVERSALUL-S 28000. Джерелом опалення приміщень є два котли. Загальна потужність котельні 43800 кВт (43,8 МВт). Відведення димових газів від котельні передбачено через труби висотою 36 м кожна.

Електропостачання передбачено від планованої ТП напругою 110/6 кВт. Газопостачання відповідно до технічних умов.

Джерело водопостачання на господарські потреби з міських мереж потужністю 6 м³/год. Вода, яка утворюється під час виробництва паперу під час обезвожування пульпи є оборотною, зберігається в ємності та використовується на технічні потреби у замкнутому циклі.

Водовідведення від санітарно- побутових приладів відповідно до технічних умов міських мереж.

Режим роботи підприємства: кількість працюючих – близько 300 чоловік з урахуванням працівників адміністративного корпусу; з зміні, кількість робочих днів за рік (sezонність) – 345 днів/рік.

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:

Щодо технічної альтернативи 1.До екологічних обмежень належать: Екологічні обмеження: атмосферне повітря: - дотримання норм екологічної безпеки з урахуванням фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та особливостей кліматичних умов; - дотримання ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі; - впровадження спеціальних заходів щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і вживати заходів для ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря; - забезпечувати своєчасне вивезення відходів. Земельні ресурси: максимальне збереження ґрунтового покриву на основі обраного оптимального варіанта територіального розміщення планованої діяльності; зняття верхнього шару ґрунту, його складування, збереження та використання при подальшому благоустрої території; запобігання негативному впливу об'єктів поводження з відходами на ґрунтовий покрив. Водні ресурси: використовувати воду відповідно до цілей, лімітів реалізації оборотного водопостачання; дотримання зобов'язань щодо використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів згідно з законодавством; дотримання умов скиду стічних вод до міських каналізаційних мереж. Природні ресурси: максимальне збереження природних ресурсів; раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

Санітарно-гігієнічні обмеження: - дотримання вимог Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів (ДСП 173-96); дотримання допустимих рівнів шуму згідно з вимогами ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму» та ДСН 3.3.6.037-99 «Державн

них частин споруд, комунікацій; максимальне збереження існуючого рельєфу; максимальне збереження ґрунтів і деревних насаджень; збереження й використання ґрунтового шару при насипах і виїмках; підготовка майданчиків для складування будівельних матеріалів, визначення санітарно-побутових приміщень.

Зсуви небезпечні, обвалині, селеві, суфозійні процеси та небезпечні геологічні умови на території планованої діяльності відсутні.

щодо технічної альтернативи 2 Еколого-інженерна підготовка така ж як у технічної альтернативи 1.

щодо територіальної альтернативи 1. Інженерна підготовка території передбачає: підключення до існуючих зовнішніх мереж каналізації та водопостачання, підключення до існуючих зовнішніх мереж газопроводу середнього тиску, підключення електропостачання від проектної підстанції; планування внутрішніх доріг та шляхів.

щодо територіальної альтернативи 2. Територіальна альтернатива №2 - не розглядається

8. Сфера, джерела та види можливого впливу на довкілля:

щодо технічної альтернативи 1.

Клімат і мікроклімат: джерелом надходження в атмосферне повітря парникових газів є робота котельні.

Повітряне середовище: Технологічний процес виробництва паперу та картону передбачає викиди в атмосферне повітря при проклеюванні та різці полотна, робота котельні. Неорганізовані викиди в атмосферне повітря можливі від автотранспорту, що здійснює відвантаження готової продукції.

Короткостроковий вплив можливий на етапі здійснення будівельних робіт: пересипка ґрунтових мас, робота будівельної техніки, влаштування нового дорожнього покриття, монтажні роботи.

Водне середовище: Скід стічних вод відповідає вимогам Правил прийому стічних вод до міських мереж м. Вінниці. Вплив на водне середовище в межах допустимих норм. Планована діяльність передбачена поза межами прибережно-захисних смуг. Відведення дощових стоків, після очисних споруд, передбачається до існуючих міських мереж.

Грунти: можливий незначний вплив при плануванні виробничого майданчика. Вплив при експлуатації планованої діяльності включає можливість забруднення ґрунтів при дотриманні усіх проектних рішень, зокрема: улаштування твердого покриття та впровадження заходів по поводженню з відходами. Під'їзні шляхи існуючі сфромовані з вул. Гонти.

Шум: можливі джерела шуму: вентиляційне обладнання, компресорні установки, виробниче обладнання, ТП. На етапі будівельних робіт джерелом шуму є будівельна техніка, агрегати та механізми. Вплив на даному етапі короткостроковий. Можливим джерелом вібрації є виробниче обладнання.

Рослинний і тваринний світ та об'єкти природно-заповідного фонду - вплив екологічно обґрунтovаний. Об'єкти природного заповідного фонду та рекреаційні зони в районі розташування відсутні. Шляхи міграції птахів та тварин, популяції та місця росту зникаючих та рідкісних видів рослин відсутні. Планована діяльність передбачається в межах Національного Південнобузького субмеридіального екорідеру.

Навколошне техногенне середовище: вплив не передбачається.

Відходи: господарсько-побутові відходи, обрізки паперу та картону, відходи обслуговування транспорту. Змішані побутові відходи вивозяться відповідно до заключеного договору з комунальною службою, інші відходи передаються спеціалізованим підприємствам для подальшого оброблення.

В процесі виконання будівельних робіт можливим є утворення будівельних відходів, відходи зварювання, металообробки, абразивні відходи, матеріали обтиральні, тверді побутові відходи.

Вплив на довкілля, здоров'я і умови проживання населення знаходитьться в межах доступних нормативних значень. Передбачені технологічні рішення, методи керування та застосовані заходи забезпечують дотримання норм діючого природоохоронного та санітарного законодавства. Проведення додаткових заходів щодо запобігання або зменшення фізичних видів дії на довкілля не доцільно.

щодо технічної альтернативи 2

При впровадженні альтернативи 2 вплив на рослинний та тваринний світ, навколошне техногенне середовище, шумове навантаження аналогічний альтернативі 1. Додатковий вплив можливий на повітряне, водне середовище, клімат та ґрунти.

Повітряне середовище: джерелами впливу на атмосферне повітря є: содорегенераційний, варильно-промивний, вапнорегенеруючий та вибілювальний цехи, окислювальна установка, цехи приготування вибілювальних розчинів, варильні котли. У варильно-промивному та випар-

ному цеху можливими забруднюючими речовинами є скіпидар, сірководень, метилмеркаптан, диметилсульфід, метанол. Викиди содорегенераційного цеху мають різкий неприємний запах через сіркоорганічні сполуки. У вапнорегенеруючих печах передбачається викид пилу кальцієвих солей. Від варильних котлів в атмосферне повітря можливим є надходження продуктів спалювання палива.

Водне середовище: джерела впливу аналогічні технічній альтернативі 1. Додатковий вплив можливий в результаті забруднення стічних вод сульфатоцелюлозного виробництва пов'язане з попаданням в стоки відпрацьованих варильних розчинів, розчинів промивних, очисних, випарних, содорегенераційних, відбілювальних та сушильних цехів. Води варильних та вибілювальних цехів мають неприємний різкий запах, значну кольоровість та забрудненість розчинними органічними речовинами. Основними забруднювачами стічних вод є скіпидар, метанол, етанол, ацетон, сірководень, метилмеркаптан, диметилсульфід, що роблять їх дуже токсичними.

Витрати води значно більші порівняно з технічною альтернативою 1.

Грунти: вплив аналогічний технічній альтернативі 1. Додатковий вплив внаслідок забруднення ґрунтів при поводженні з відходами.

Відходи: передбачається утворення аналогічних альтернативі 1 відходів, та додаткові відходи: варильні розчини, лути сульфатні зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначением, відходи промивання та очищення, шлам розчину вибілювального від процесів оброблення гіпохлоритом та хлорування, шлам лігнін, скоп (волокно, накопичуване на спорудах очисних), залишки сортuvання целюлози невибіленої, деревина порід хвойних зіпсована, забруднена або неідентифікована, її залишки, які не можуть бути використані за призначенням, шлам каустизаційний, залишки сортuvання целюлози.

Вплив на довкілля, здоров'я і умови проживання населення: можливе додаткове утворення небезпечних забруднюючих речовин з неприємним запахом, що негативно впливатимуть на умови проживання людей та працівників підприємства.

Клімат: парникові гази, що можуть надходити в атмосферне повітря в результаті спалювання палива у варильних котлах.

щодо територіальної альтернативи 1. Викиди забруднюючих речовин, шуму, вібрації на межі санітарно-захисної зони в межах нормативних значень; викиди електромагнітного та іонізуючого випромінювання - відсутні.

щодо територіальної альтернативи 2. Територіальна альтернатива №2 - не розглядається.

9. Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 3 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля")

Об'єкт планової діяльності відноситься до першої категорії видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Перша категорія: ст.3.4 п.14 - виробництво та переробка целюлози, виробництво паперу та картону з будь-якої сировини виробничою продуктивністю, що перевищує в сухому вигляді 200 тонн на добу.

10. Наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля (в тому числі наявність значного негативного транскордонного впливу на довкілля та перелік держав, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу (зачеплених держав)

Підстав немає.

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включення до звіту з оцінки впливу на довкілля

Плановий обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включення до звіту з ОВД у відповідності із ст.6 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості

Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і, отже, підлягає оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Оцінка впливу на довкілля - це процедура, що передбачає:

- підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;

- проведення громадського обговорення планованої діяльності;

- аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єктом господарювання, а також інформації, отриманої

від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;

- надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого абзацом п'ятим цього пункту;

- врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності, зазначеного у пункті 14 цього повідомлення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливості громадськості для участі у такій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу дослідження та рівня деталізації інформації, що підлягає включення до звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля протягом щонайменше 25 робочих днів, громадськості надається можливість надавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту з оцінки впливу на довкілля та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля буде повідомлено в оголошенні про початок громадського обговорення.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що значиться в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

13. Громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включення до звіту з оцінки впливу на довкілля

Протягом 12 робочих днів з дня внесення відомостей, зазначених у частині третьій статті 4 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля громадськість може надати уповноваженому територіальному органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включення до звіту з оцінки впливу на довкілля. У разі отримання зауважень і пропозицій громадськості відповідний уповноважений орган повідомляє про них суб'єкту господарювання із застосуванням засобів електронних комунікацій та надає їому копії зауважень і пропозицій не пізніше наступного робочого дня з дня їх отримання.

Громадськість має право подавати будь-які зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтuvання. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронній формі засобами Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, із застосуванням інших засобів електронних комунікацій або засобів інших державних веб-порталів електронних послуг).

Суб'єкт господарювання при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтovanо відхиляє зауваження і пропози

На риболовлі, як на грибах: не знаєш – не бери

Є чого чухатись й розкаюватись трьома браконьєрам з півдня Вінниччини. У ріці Марківка, що протікає селом Велика Кісниця Ямпільської громади, вони зловили 19 вирозубів. Переважно - величиною на долоньку, а може ця риба виростати й до 6-7 кілограмів, іноді наявіть більше. До того ж, належить до димираючих, тому й червонокнижна.

Кожною цією дрібнотою нанесено шкоди на 10 тисяч гривень. Тобто всього – на 190 тисяч. Хтось може бідкатись, посилаючись на те, що не знав справжньої екологічної ціні і значення цієї риби. Але всі ми маємо засвоїти просту істи-

ну, що незнання законів не позбавляє відповідальності. Тому, ловлячи рибу, годиться добре до неї приглядатись, щоб не вхопити, бува, й собі вирозуба чи інших цінних, категорично заборонених екземплярів.

До речі, якось зустрічав інформацію про продаж браконьєрами цієї ж риби на півдні Тернопільщини. Але коли приглянувся до зроблених фото, то вони – далеко не дві краплі води з тими рибинами, що у Великій Кісниці. Тобто й рибінспектори професійно завжди мають бути на висоті, аби нічого не наплатити.

Василь ГРОМОВИЙ

Кросворд «Салон меблів»

Склад Василь ВЕРБЕЦЬКИЙ

По горизонталі: 5. Меблі одного зразка чи стилю, призначені для певної кімнати (вітальні, спальні тощо). 6. Місце на поверхні землі, яке знаходитьться безпосередньо над або під ногами якихось руйнівних сил. 8. Ліжко-лавка, яке можна використовувати для спання чи сидіння (переважно розкладне, зроблене із дерева). 11. Товстий твердий папір особливого виготовлення. 12. Перекладина над вікном, на яку вішають штори. 13. Рід великих меблів, що мають форму високого ящика із дверцятами і служать для зберігання одягу, білизни, книжок, посуду тощо. 14. Податок, сплачуваний за перевезення товарів через кордон. 17. Дошка або кілька дощок, які закріплені горизонтально на стіні або у шафі й використовуються для зберігання посуду, продуктів харчування, одягу, книг та іншо-

го. 19. У церкві – високий, із похилим верхом столик, на який кладуть ікони, богослужбові книги тощо. 22. Легкий однокінний двоколісний візок з одним сидінням і без козлів. 23. Прийнятий тип виробів, що відповідає певним вимогам своєю якістю, хімічним складом, фізичними властивостями, розміром, вагою тощо. 24. Систематизоване зібрання однорідних предметів, що мають науковий, художній, історичний інтерес.

По вертикальні: 1. Розмір, площа чого-небудь у квадратних метрах. 2. Різновид широкого, переважно м'якого стільця, з більцями та зручною спинкою. 3. Шафа для одягу. 4. Широкий м'який диван із подушками замість спинки і з валиками на краях. 7. Вогнетривка сталева шафа або скриня для зберігання грошей, цінних документів, коштовностей

тощо. 9. Невеличкий столик. 10. Підприємство для лагодження або виготовлення певних виробів. 15. Орнамент, який нагадує пальмове листя, і предмет із таким орнаментом. 16. Річ, яку особливо шанують і зберігають як пам'ять про минуле. 18. Вид меблів у вигляді горизонтально укріпленої на ніжках широкі дошки (іноді з ящиками, тумбочками), на яких розміщують різні предмети. 20. Різновид дивана, на якому підлокітники розташовані значно нижче, ніж спинка. 21. Майстер, який виготовляє меблі.

Відповіді на кросворд:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

To be printed: 5. Lappetepod. 6.

To be printed: 1. Metapak. 2. Karpfijer. 3. Lappetepod. 4. Otmahen. 5. Kapnophar. 6. Centf. 9. Locatabeh. 10. Matka. 11. Kpicio. 12. Tarnunia. 13. Mafta. 14. Metjut. 15. Tarnunia. 16. Parame. 17. Enyijer. 18. Ctrin. 20. Kharana. 21. Mel-6.

</